

en clau de futur

RECURSOS
JURÍDICS I SOCIALS
PER A PERSONES
MADURES LGTBI+

edita
FUNDACIÓ ENLLAÇ
C/ROSSELLÓ, 328 08025 BARCELONA
WWW.FUNDACIOENLLAC.CAT

coordinador de la publicació
JOSEP MARIA MESQUIDA

autors/ores

ADELA BOIXADÓS

RICARDO DE LA ROSA

JOAN CASAS

correcció de textos

LURDES SERRAMIÀ

disseny i direcció d'art

QUIM DEU

isbn

978-84-09-09118-8

dl

B-5910-2019

suport al projecte

ALEJANDRO SAN RAFAEL

**Ajuntament
de Barcelona**

FUNDACIÓ ENLLAÇ

índex

- 006 0 PRÒLEG**
- 008 1 EINES JURÍDIQUES**
- 010** 1.1 LA CAPACITAT NATURAL I JURÍDICA DE LES PERSONES
- 012** 1.2 INCAPACITACIÓ D'UNA PERSONA
/REHABILITACIÓ DE LA CAPACITAT DE LA PERSONA
- 015** 1.3 AUTOTUTELA O DELACIÓ VOLUNTÀRIA
- 017** 1.4 EL PATRIMONI PROTEGIT
- 019** 1.5 DOCUMENT DE VOLUNTATS ANTICIPADES O TESTAMENT VITAL
- 021** 1.6 ELS PODERS PREVENTIUS
- 023** 1.7 EL TESTAMENT
- 027** 1.8 LA FUNDACIÓ ENLLAÇ COM A RESPONSABLE I DIPOSITÀRIA DEL
NOSTRE LLEGAT, ENTITAT SOTMESA A UN TRIPLE NIVELL DE CONTROL
- 029** 1.9 LES RELACIONS DE PARELLA: UNIÓ ESTABLE DE PARELLA / MATRIMONI
- 036** 1.10 ELS DRETS DE LES PERSONES TRANSSEXUALS
- 038** 1.11 LES AGRESSIONS AL COL·LECTIU LGTBI: LA LLEI CONTRA L'HOMOFÒBIA
I ELS DELICTES D'ODI
- 039** 1.12 LA LLEI 11/2014, DE 10 D'OCTUBRE, PER GARANTIR ELS DRETS DE
LESBIANES, GAIS, BISEXUALS, TRANSGÈNERES I INTERSEXUALS I PER
ERRADICAR L'HOMOFÒBIA, LA BIFÒBIA I LA TRANSFÒBIA
- 043** 1.13 SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL LGTBI DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
- 046 2 MALTRACTAMENTS A LES PERSONES GRANS**
- 048** 2.1 INTRODUCCIÓ
- 049** 2.2 QUÈ CONSIDERES QUE ÉS EL MALTRACTAMENT CAP A LES
PERSONES GRANS?
- 051** 2.3 CONEIXES ELS TIPUS DE MALTRACTAMENT I ELS SEUS SENYALS D'ALERTA?
- 055** 2.4 CONEIXES ELS FACTORS DE RISC I DE VULNERABILITAT PEL QUE FA
ALS MALTRACTAMENTS?
- 057** 2.5 QUINES CONSEQÜÈNCIES COMPORTA EL MALTRACTAMENT?
- 058** 2.6 ELS FACTORS DE PROTECCIÓ
- 060 3 EINES SOCIALS**
- 062** 3.1 SI TENS PROBLEMES: ELS SERVEIS SOCIALS

- 063 3.1.2 VALORACIÓ DE LA DEPENDÈNCIA
- 063 3.1.3 VALORACIÓ DE LA DISCAPACITAT
- 065 3.2 RESPOSTES A LA SOLEDAT
- 065 3.2.1 AMICS DE LA GENT GRAN
- 066 3.2.2 PROJECTE VINCLES BCN
- 066 3.2.3 PROJECTE RADARS
- 067 3.2.4 PROJECTE RADAR VULNERGA
- 068 3.3 NECESSITO AJUDA, PERÒ VULL VIURE A CASA
- 068 3.3.1 SERVEI D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA
- 069 3.3.2 CENTRES DE DIA
- 070 3.3.3 TELEASSISTÈNCIA
- 071 3.4 CANVIAR DE DOMICILI: RESIDÈNCIES, HABITATGES AMB SERVEIS I HABITATGES TUTELATS
- 073 3.5 ALTRES OPCIONS DE CONVIVÈNCIA
- 073 3.5.1 COHOUSING PER A PERSONES GRANS
- 073 3.5.2 PROGRAMA VIURE I CONVIURE
- 074 3.6 PENSANT EN SALUT
- 074 3.6.1 UNITATS D'HOSPITALITZACIÓ
- 075 3.6.2 ALTERNATIVES A L'HOSPITALITZACIÓ
- 076 3.7 PARTICIPACIÓ SOCIAL
- 079 **4 EL QUE PODEM FER PER TU:**
- 079 4.1 SUPORT SOCIAL
- 079 4.2 SUPORT PSICOLÒGIC
- 079 4.3 ASSESSORAMENT LEGAL
- 080 4.4 ACTIVITATS
- 083 **5 GUIA DE RECURSOS**
- 083 5.1 XARXA SAI
- 086 5.2 ENTITATS LGTBI+ A BARCELONA
- 088 5.3 ENTITATS LGTBI+ FORA DE BARCELONA

pròleg

Les persones LGTBI+ no envellim de forma diferent de la resta de la població, perquè totes les persones envellim de forma única i particular. Malgrat això, sembla que algunes persones que formen part del col·lectiu pateixen dificultats, i que això passa amb major freqüència que a la majoria de la gent. Entre els homes LGTBI+ hi ha una major proporció de persones amb presència de VIH, entre les dones sembla que un major abandonament de conductes preventives en relació amb trastorns de tipus ginecològic, en uns i altres una gran desconfiança respecte dels serveis socials d'atenció a persones grans i sembla que una major presència de situacions de soledat. Però cal realitzar aquesta afirmació amb cautela perquè la imatge de les persones LGTBI+ grans com a persones que pateixen situacions d'aïllament, de malaltia i de tristesa és un estereotip que ha servit per mostrar els nostres estils de vida com a inviables, com a disfuncionals.

Per altra banda, estudis realitzats en diferents àmbits geogràfics, també mostren potencialitats. Moltes persones grans LGTBI+ en procés d'envelliment han sabut desenvolupar estratègies que permeten compensar els obstacles o les situacions de desavantatge que es poden presentar. I una d'aquestes estratègies, potser la més important, és la de l'anticipació mitjançant l'adquisició d'informació, coneixements i, quan és possible, recursos que les evitin.

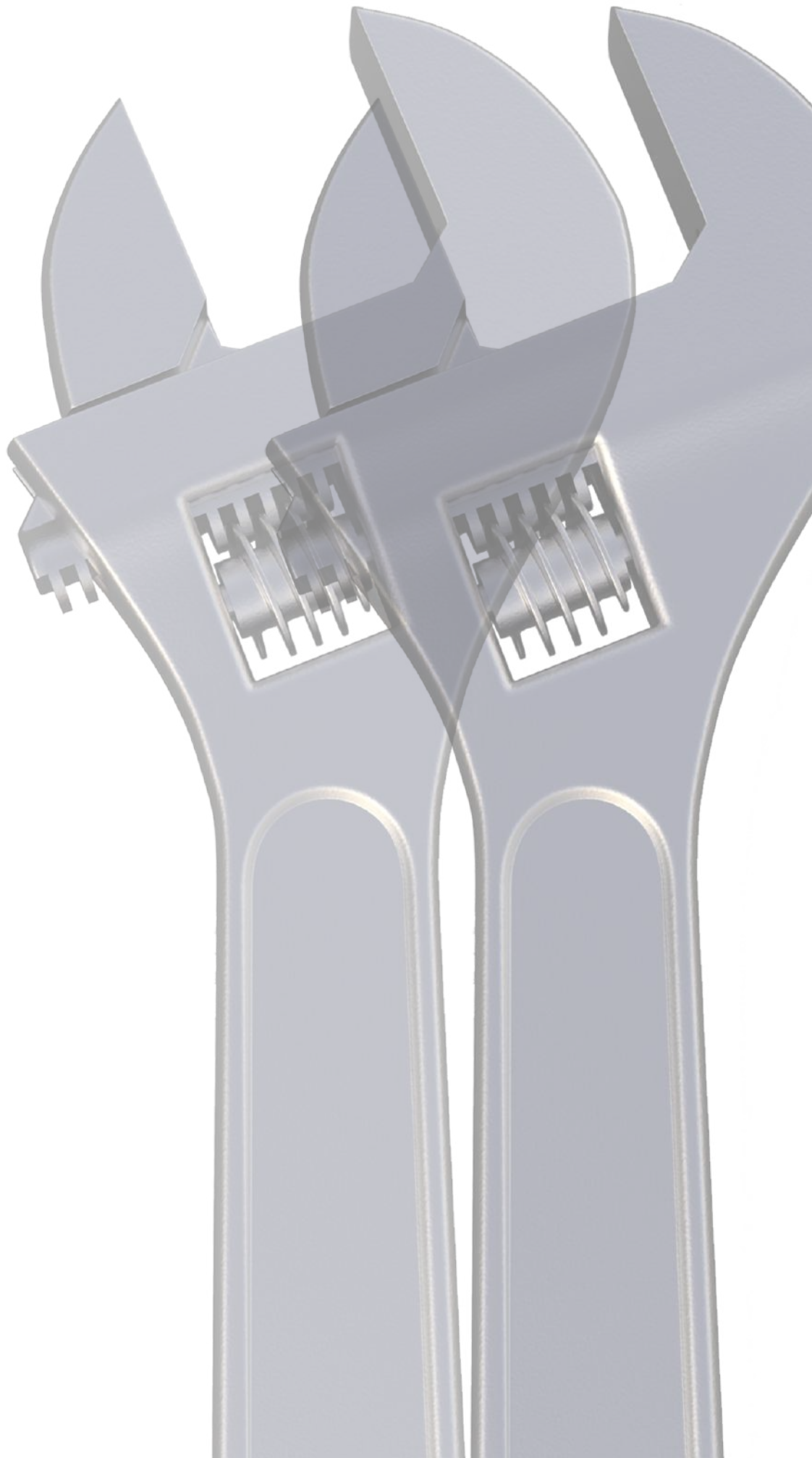
La publicació que tens a les mans persegueix oferir informacions útils que t'ajudin a prendre decisions sobre la forma com vols continuar fent-te gran. Inclou un conjunt d'orientacions en el terreny del dret, els serveis socials, i la prevenció i el tractament de situacions d'assetjament. Hi han col·laborat professionals i experts amb domini contrastat sobre la qüestió actualitzant i, en la mesura del possible, millorant l'opuscle que la Fundació Enllaç ja va publicar.

La primera part l'escriu l'advocat Ricardo de la Rosa, patró de la Fundació, que ofereix els seus serveis com a orientador jurídic. El seu capítol aporta el rigor del dret i el coneixement pràctic construït al llarg d'anys d'exercici donant resposta a un gran nombre de consultes fetes per persones LGTBI+. Es clarifiquen aspectes com la capacitat d'obrar, la tutela, la forma com gestionar patrimonis i últimes voluntats.

La segona part l'escriu Adela Boixadós, treballadora social i sociòloga, a més de formadora de la Fundació i també de les entitats Amics de la Gent Gran, Eima i moltes altres. Actualment és docent i investigadora al Departament de Treball Social de la Universitat de Barcelona. És experta en maltractaments a les persones grans i en aquest capítol ofereix una descripció d'aquesta problemàtica.

La tercera part està escrita per Joan Casas, treballador social i actualment estudiant de postgrau, i col·laborador de la Fundació Enllaç. Domina a la perfecció el funcionament dels recursos socials i aporta un text complet, proper i molt pràctic, que ens parla de serveis d'ajuda, de residències, de centres i d'entitats.

En conjunt una guia en la confecció de la qual han participat persones que dominen diversos aspectes relacionats amb les persones grans. Esperem que sigui del vostre interès i recordeu que la Fundació Enllaç disposa de serveis pensats per oferir orientació jurídica, personal i social.

1 EINES JURÍDIQUES

RICARDO DE LA ROSA

1.1 LA CAPACITAT NATURAL I JURÍDICA DE LES PERSONES

Quan parlem de la possibilitat que una persona pugui saber i entendre, o bé que pugui prendre decisions sobre la seva vida, sobre el seu patrimoni, sobre les seves relacions personals i socials, estem fent referència al que anomenem capacitat natural, per una banda, i capacitat jurídica, per una altra.

La capacitat natural de saber i entendre s'entén que la té tota persona i que a mesura que augmenta la seva edat, aquesta capacitat natural s'incrementa. Contràriament, la capacitat jurídica de la persona no neix amb la persona mateixa, sinó que apareix a la seva vida quan la llei ho diu: així, hi ha coses que una persona no pot fer abans dels dotze, dels setze, o bé dels divuit anys, que és l'edat en la qual s'assoleix la plena capacitat jurídica per tal d'obrar sense limitacions.

D'aquesta manera, el dret considera que si no es diu el contrari, les persones tenen capacitat natural des que neixen, i jurídica des que van assolint les edats que la llei considera adequades per tal de poder dur a terme segons quins actes.

Ara bé: en determinats casos, la llei entén que igual que es presumeix que la persona va assolint la seva capacitat, també pot no assolir-la, o bé anar perdent-la. Així, ens podem trobar que una persona vagi complint anys i no pugui incrementar la seva capacitat natural o bé d'obrar, per causa d'algun problema cognitiu que li impedeixi poder saber, entendre i disposar de prou temps per incrementar la capacitat jurídica d'obrar. I, alhora, podem trobar situacions en què una persona ha pogut tenir capacitat natural i capacitat d'obrar al llarg de la seva vida, fins que li arriba un moment en què per causa de diversos factors, aquesta capacitat es perdi totalment o bé parcialment.

Tant en el cas que la capacitat natural i d'obrar no es puguin assolir, o bé es perdin, cal tenir present que els actes de la persona, mentre no es digui el contrari, són vàlids i, per tant, només una resolució judicial, fonamentada en informes pericials adequats, podrà determinar diverses qüestions: la primera, que la persona no és capaç; la segona, en quin grau no ho és o en quin grau ha deixat de ser-ho; i la tercera, si la persona requereix a partir d'aquell moment, o no, del que anomenem complement de capa-

citat (en cas que el grau de capacitat sigui parcial, pot donar lloc al nomenament d'un curador/a), o bé substitució de la capacitat (quan la persona no en té, pot comportar una resolució judicial per nomenar un tutor/a). En els casos que s'hagués nomenat un curador/a o bé un tutor/a de la persona incapacitada, els actes d'aquesta persona incapacitada no seran vàlids en si mateixos, sinó que obligatòriament hauran de comptar amb la signatura i el vistiplau del curador/a o del tutor/a.

Com s'ha dit, l'elecció de qui ha de ser curador/a o bé tutor/a de la persona incapacitada correspon al jutge que determini el grau de capacitat de la persona. La llei ens diu que aquests càrrecs els ha d'exercir, en primer lloc, qui sigui cònjuge o parella estable de la persona incapacitada; en segon lloc, els seus descendents; en tercer lloc, els seus pares; en quart lloc, els seus germans; i, en cinquè lloc, una entitat jurídica (per exemple, una fundació privada), que pogués assumir la funció tutelar satisfactòriament.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre la capacitat de les persones la trobem en els articles 29 i 30 del Codi Civil, així com els articles 211-1, 211-3, 222-1, 222-10 i següents del Codi Civil de Catalunya.

1.2 INCAPACITACIÓ D'UNA PERSONA /REHABILITACIÓ DE LA CAPACITAT DE LA PERSONA

La persona física disposa des que neix de l'anomenada capacitat natural, per la qual la persona sap i entén allò que l'envolta. A mesura que la persona fent anys, apareix progressivament l'anomenada capacitat jurídica, per la qual la persona va adquirint facultats que li permeten obrar en el seu dia a dia, poden, per exemple, ser escoltats en un procés de família (a partir dels dotze anys), atorgar testament (a partir dels catorze), setze anys per a determinats actes i divuit anys per tal de dur a terme en general tots els actes de la vida civil.

Aquesta capacitat que experimenta un increment amb el temps també pot sofrir reduccions totals o bé parcials, que provocaran que la persona no pugui desenvolupar vàlidament els actes jurídics de la seva vida diària. Per aquest motiu, està previst per la llei l'anomenat procés judicial especial de modificació de la capacitat d'obrar, que conduirà sempre al nomenament d'una persona curadora o bé tutora, bé en el mateix procés judicial d'incapacitació, o bé en un procediment separat o incidental posterior. Com es veurà en el punt següent, aquesta persona suplirà la nostra manca parcial o total de capacitat, tot donant validesa als nostres actes, d'aquesta manera.

Sotmetre una persona a un procés judicial especial de modificació de la capacitat d'obrar no és en cap cas un càstig o una sanció vers la persona que es veurà incapacitada. Ben al contrari, la llei determina que un procés d'aquesta naturalesa és un mecanisme de protecció de la persona i, evidentment, del seu patrimoni. A través de la declaració de la incapacitació de la persona, el seu curador/a o tutor/a assumiran una clara responsabilitat de cura que, clarament, suposarà una mostra d'amor o d'amistat enorme.

El procés judicial especial de modificació de la capacitat d'obrar es fonamentarà en diverses proves essencials: la primera, les adequades proves pericials mèdiques, a través de les quals el jutge sabrà si la persona té un estat de salut físic i psíquic que li permeti viure per si mateixa, sense necessitar l'ajut de terceres persones. La segona, els possibles informes socials que des d'algun servei de treball social s'haguessin elaborat: aquests serveis poden ser públics (adscriu normalment a ajuntaments, o bé a la

Generalitat de Catalunya), però també poden ser de caràcter privat (com ara els possibles informes que es poguessin emetre a través d'entitats com la Fundació Enllaç, per exemple). La tercera font de prova essencial serà l'anomenada exploració judicial, per la qual el jutge haurà d'entrevistar-se personalment amb la persona presumptament incapaç, captant així de primera mà quin és el veritable estat de la persona.

Com s'ha dit, el procediment també té com a resultat el nomenament d'un curador/a o tutor/a. Per aquest motiu, cal tenir present que el jutge sempre nomenarà algú dins de la llista de preferències que la llei marca, excepte quan la persona presumptament incapaç ha manifestat prèviament que vol que una persona determinada sigui la que ostenti la seva curadoria o tutoria, en cas de resultar incapacitat.

La petició d'incapacitació de la persona només la pot demanar al jutge un grup molt reduït de persones: el cònjuge, els descendents, els ascendents, o bé els germans/es de la persona. En aquells casos en què cap d'aquestes persones no vol, o bé no pot iniciar el procés judicial especial de modificació de la capacitat d'obrar, la llei preveu que es podrà sol·licitar al Ministeri Fiscal, que haurà de demanar els corresponents informes previs, en cas que no se li aportin des de la petició inicial i, posteriorment, la Fiscalia demanarà al jutjat la incapacitació, si escau.

La persona presumptament incapaç tindrà en el procés la posició de demandada, per la qual cosa haurà de comptar amb la figura d'un advocat/ada, que serà qui ostenti el càrrec de defensor/a judicial, o bé en cas que fos demandat per persones diferents de la Fiscalia, serà el Ministeri Fiscal el que exercirà el càrrec de defensor/a judicial. En aquest sentit, la posició de la persona presumptament incapaç no haurà de ser necessàriament passiva, ja que podrà oposar-se a la petició d'incapacitació que s'ha iniciat en contra seu, aportant les proves que siguin necessàries.

En aquells casos en què la capacitat de la persona ja declarada incapaç (parcialment o totalment) es pogués recuperar, serà possible reclamar al jutge que es declari la seva rehabilitació, per la qual cosa, en cas que la rehabilitació fos total, el paper del curador/a o tutor/a restaria sense efecte.

Cal dir també que, tot i que el procés judicial especial de modificació de la capacitat d'obrar és un procés que se segueix totalment a porta tancada i no es dona cap mena de publicitat de les actuacions, la sentència que es dicti i que determini la incapacitació sí que s'inscriurà en el Registre Civil del lloc on consti inscrit el naixement de la persona incapaç, per mitjà d'una anotació marginal.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre la possible modificació judicial de la capacitat de les persones la trobem en els articles 199 i 200 del Codi Civil, i en els 222-4 a 222-47 del Codi Civil de Catalunya i 757 de la Llei d'enjudiciament civil.

1.3 AUTOTUTELA O DELACIÓ VOLUNTÀRIA

Si les persones sense capacitat, o bé amb una capacitat reduïda, segons determini una sentència judicial, no han deixat constància que confien en una determinada persona o institució per tal que sigui el seu curador/a o tutor/a, serà la llei la que determini exactament la persona que complementarà la seva manca de capacitat: en primer lloc, qui sigui cònjuge o parella estable de la persona incapacitada; en segon lloc, els seus descendents; en tercer lloc, els seus pares; en quart lloc, els seus germans; i, en cinquè lloc, una entitat jurídica (per exemple, una fundació privada), que pugui assumir la funció tutelar satisfactòriament.

Per això, la llei ens autoritza a nomenar la nostra autotutela; és a dir, a manifestar, en previsió que un dia poguéssim ser declarats incapaços, en quina persona confiem per tal que sigui el nostre curador/a o tutor/a, ordenant que sigui aquesta persona i no cap altra qui sigui nomenada judicialment.

És imprescindible, doncs, que reflexionem adequadament respecte de qui és la nostra persona de confiança, ja que no sempre és clar que la relació d'aquesta persona és prou bona amb els membres de la nostra família que són, segons la llei, els qui seran cridats directament a ser curador/a o tutor/a.

És també necessari aclarir una qüestió que molt sovint és motiu de dubte: el nostre curador/a o tutor/a haurà de fer una funció de gestor/administrador de les nostres necessitats, determinant què cal fer amb el nostre patrimoni, què serà necessari per a la nostra cura (si contractar un cuidador/a, o bé trobar una residència adequada a les nostres necessitats, etc.). En aquest sentit, és necessari advertir que el nostre curador/a-tutor/a no serà propietari/ària dels nostres béns, sinó únicament una persona que l'haurà de gestionar i, sobretot, que haurà de rendir comptes de l'estat del patrimoni un cop l'any.

La manera de constituir la nostra autotutela ens obliga a fer-ho en escriptura notarial. Per això, haurem de manifestar-li al notari/a que volem que en cas d'una sentència que declari reduïda la nostra capacitat, volem que el nostre curador/a o tutor/a sigui una determinada persona. És re-

comanable que, en cas que aquesta persona no pugués, o bé no volgués, acceptar el càrrec de tutor, es nomenés en el mateix document una segona possible persona substituïda de la primera. Podrem ordenar, si ho entenem convenient, que el nostre curador/a o tutor/a pugui rebre una remuneració pel fet de fer-se càrrec de la nostra cura, per exemple, del quinze per cent dels nostres ingressos, mentre duri la tutela.

Evidentment, igual que parlem que la persona nomenada en escriptura pública sigui de la nostra confiança, si la persona nomenada es referís a una persona jurídica, cal no oblidar també els idearis que pot tenir la persona jurídica que es nomeni, de manera que cal tenir cura de no nomenar una entitat o una persona que sigui homòfoba i que pugui tenir una visió de la vida molt diferent de la nostra.

Un cop signat el document d'autotutela, la notaria ha de remetre una nota al Registre d'Institucions Tutelars de la Generalitat de Catalunya i, en cas que s'iniciés un procés d'incapacitació, el Jutjat sabrà que hem ordenat la nostra autotutela, ja que obligatòriament consultarà el Registre per tal de saber si hem previst el nostre futur, o no. També és necessari tenir en compte que no només podem atorgar un document d'autotutela, sinó tots els que vulguem. Però l'únic vàlid serà el de data més recent.

No hem d'oblidar que la Fundació Enllaç només podrà exercir el càrrec de curadora o bé de tutora d'aquelles persones que així ho ordenin en un document d'autotutela. En cas de nomenament de la Fundació, cal deixar ben clar que l'entitat es trobaria, a més del control judicial a través de l'obligació de presentar els comptes anuals del patrimoni de la persona tutelada, amb els controls propis interns del Patronat de la Fundació, així com el control extern de la Generalitat de Catalunya, mitjançant el Protectorat de Fundacions, del Departament de Justícia.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre l'autotutela de les persones la trobem en els articles 222-4 a 222-9 del Codi Civil de Catalunya.

1.4 EL PATRIMONI PROTEGIT

Qualsevol persona pot aportar en escriptura notarial béns que restin sota la denominació de patrimoni protegit, que restarà subjecte a satisfer les necessitats de la persona beneficiària d'aquest patrimoni. La persona beneficiària ha de tenir una discapacitat psíquica igual o superior al 33% o amb una discapacitat física o sensorial igual o superior al 65%, o bé persones amb un grau de dependència II o III.

El patrimoni protegit serà autònom i no respondrà dels possibles deutes que pugui tenir qui l'hagi constituït o de la persona beneficiària. La persona beneficiària haurà de consentir a la constitució d'aquest patrimoni protegit, o bé els seus representants legals.

El patrimoni inicial es podrà anar incrementant en el futur, també per mitjà de la signatura d'escriptura notarial.

El patrimoni protegit haurà de tenir un administrador, que podrà ser persona física o bé persona jurídica i també podrà ser-ho la mateixa persona constituent del patrimoni protegit. La tasca de l'administració podrà ser controlada judicialment i també per aquelles persones que qui hagués constituït el patrimoni protegit hagués designat.

La persona que ostenti l'administració del patrimoni protegit haurà de rendir comptes de la seva gestió un cop l'any, davant del beneficiari o dels seus representants legals, segons les mateixes regles legals que tenen les persones que exerceixen la tutoria d'una persona incapaç.

El patrimoni protegit s'extingirà a la mort de la persona beneficiària, en el cas que aquesta persona perdi la condició de discapacitada o bé dependent, per la renúncia de la persona beneficiària o bé en el cas que expirés el termini pel qual s'hagués pogut establir el patrimoni protegit. També serà possible extingir el patrimoni protegit si es considera que la persona beneficiària es troba en una causa legal d'ingritud, respecte del constituent del patrimoni protegit. Davant qualsevol dels tipus d'extinció, la persona que hagi administrat el patrimoni protegit haurà de rendir l'anomenat compte final de la seva gestió.

Si un cop extingit el patrimoni protegit, resultés un romanent, aquest s'haurà de revertir a la persona constituent del patrimoni, o bé els seus hereus.

Val a dir que els patrimonis protegits tenen uns importants avantatges fiscals en els impostos sobre la renda i sobre el patrimoni, així com de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, en relació amb la seva constitució i extinció.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre el patrimoni protegit la trobem en els articles 227-1 a 227-9 del Codi Civil de Catalunya.

1.5 DOCUMENT DE VOLUNTATS ANTICIPADES O TESTAMENT VITAL

Des de l'any 2000, a Catalunya hem tingut l'oportunitat de deixar clara quina és la nostra postura i què volem que passi en el cas que perdem, temporalment o definitivament, la nostra capacitat, i ens trobem patint una malaltia que obligui a decidir si ens apliquen tractaments mèdics invasius que ens allarguin la vida inútilment, perquè no queda clar si tindrem o no curació. Tenint en compte que hem de manifestar la nostra decisió de si volem que ens apliquin un determinat tractament o no, abans que es pugui plantejar la situació, la llei ofereix un document de voluntats anticipades, també conegut com a testament vital.

El contingut essencial del document de voluntats anticipades consisteix a fer que la persona que l'atorga doni instruccions concretes al metge/essa responsable de la seva salut per a aquell moment en què no tingui capacitat pròpia per poder decidir sobre el tractament mèdic que cal fer servir. I, a tal efecte, la persona nomena un representant, que serà qui rebrà tota la informació relativa a la nostra salut i qui manifestarà en nom nostre davant del servei mèdic que ens tracti si s'accepta o no un determinat tractament mèdic, conforme al que nosaltres haurem deixat dit per escrit i segons el criteri que coneixerà aquesta persona representant que, evidentment, ha de ser de la nostra confiança i, lògicament, ha d'estar d'acord a assumir la nostra representació. La llei permet que aquesta persona que ens representi no només sigui una persona física, sinó que admet que el nostre representant pugui ser també una persona jurídica, que perfectament pot ser la Fundació Enllaç.

El document de voluntats anticipades es pot atorgar davant de notari o en document privat signat també per dos testimonis, però en aquest segon cas es planteja la dificultat que la signatura de qui sigui testimoni i de qui atorga el document haurà d'estar validada pel Departament de Salut.

Un cop atorgat el document, el notari/ària remetrà el document al Registre Central de Voluntats Anticipades del Departament de Salut, en cas que se li demani, de manera que l'equip mèdic que ens tracti, podrà tenir coneixement de l'existència de la nostra voluntat anticipada.

El document de voluntats anticipades té també altres utilitats, ja que pot recollir altres qüestions d'interès. Si qui l'atorga manifesta el seu desig, per exemple, que el document determini si vol ser donants d'òrgans o no, o altres qüestions sobre el que s'ha de fer amb les despulles mortals (enterrament, incineració o donació a la ciència mèdica del nostre cos), així com quin tipus de cerimònia de comiat es vol (civil, religiosa, de quina religió en concret, etc.).

La persona qui atorga el document és la responsable d'entregar l'escriptura notarial o el document privat a qui s'hagi nomenat el seu representant vàlid, ja que amb la presentació d'aquest document és com es podrà actuar en nom nostre.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre el document de voluntats anticipades la trobem en els articles 212-3 i 212-7 del Codi Civil de Catalunya, en la Llei 217/2000, de 29 de setembre, sobre drets i informació concernent a la salut i autonomia del pacient i la documentació clínica, en relació amb el Decret 175/2002, de 25 de juny, que regula el Registre de Voluntats Anticipades.

1.6 ELS PODERS PREVENTIUS

Un poder notarial és l'autorització que una persona (poderdant) concedeix a una altra (apoderat/ada), per tal que en nom seu pugui desenvolupar una sèrie de facultats que s'especifiquen en l'escriptura que recull el poder.

Un poder notarial pot ser tan reduït o bé tan ampli com la persona que l'atorga decideixi i, per tant, la capacitat d'actuar que tindrà la persona apoderada vindrà sempre emmarcada i limitada per allò que el poderdant hagi determinat en l'escriptura notarial que recull el poder. D'aquesta manera, es pot parlar d'un poder especial, que permetrà la persona apoderada fer una cosa concreta, o bé general, que implicarà la facultat de la persona apoderada per tal de fer qualsevol actuació reconeguda per la llei, en nom de la persona poderdant.

Mentre la persona apoderada estigui exercint una de les facultats que recull el poder, l'acte dut a terme en nom de la persona apoderada serà vàlid. Per això és important que en cas que s'apoderi alguna persona/ones per tal que actuïn en nom nostre, la persona apoderada ha de ser d'absoluta confiança de la persona poderdant, ja que per aquest motiu, quan s'atorga un poder general, els notaris i les notàries fan sempre la broma que el que es vol signar és el "poder de la ruïna", ja que si la persona apoderada fa un mal ús del poder, pot arruïnar el seu representat.

Si, a més d'atorgar un poder notarial, anomenem expressament aquest poder com a "poder preventiu", haurem donat un significat molt més ample al seu contingut, ja que fem que aquest poder no només tingui validesa mentre la nostra capacitat jurídica es trobi en plenitud, sinó que farem també que aquest poder sigui vàlid inclús un cop s'hagi declarat per un jutge que no comptem amb capacitat jurídica suficient per actuar.

A diferència del document de voluntats anticipades, que determina qui ens representarà davant dels metges que ens tractin, la persona representant a través d'un poder preventiu serà qui pugui fer en nom nostre les gestions habituals d'administració del nostre patrimoni, qui pugui fer gestions en nom nostre davant les diferents administracions, qui podrà vendre o llogar el nostre pis, qui podrà fer pagaments en nom nostre, etc.

El més aconsellable és que el nostre apoderat/ada preventiu sigui la mateixa persona que nomenem com a possible curador/a o tutor/a nostre, si decidim constituir una autotutela. Per una altra banda, el poder preventiu és una eina molt útil per a qui atorga el poder, sobretot si la relació amb les persones de la seva família més properes no és la desitjable, normalment per causa de la seva orientació sexual o identitat de gènere.

La persona poderdant pot també establir que només es pugui fer ús del poder en determinades circumstàncies, com per exemple, que només sigui utilitzat quan la persona poderdant hagi perdut parcialment, o completament, la seva capacitat d'obrar. La persona poderdant podrà també establir el mecanisme de demostració per part de la persona apoderada de la pèrdua de la seva capacitat.

El poder preventiu és un document que s'ha d'atorgar davant de notari i cal dir que un cop el poder està atorgat, aquest resta registrat al Registre d'Institucions Tutelars de la Generalitat de Catalunya.

El poder només s'extingirà en els supòsits que determini el mateix poder, en cas de defunció de la persona poderdant o la persona apoderada i en el cas que un jutge el revoqués, un cop declarada la incapacitació de la persona poderdant i únicament si s'entengués necessari per a la protecció dels seus béns.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre el poder preventiu la trobem en l'article 222-2 del Codi Civil de Catalunya.

1.7 EL TESTAMENT

En el moment de la mort de qualsevol persona, normalment es dona el cas que altres persones consideren que tenen dret a apoderar-se del patrimoni del difunt. Aquesta creença obeeix al fet que qui es creu legítim hereu/eva de la persona difunta normalment tenia amb ella algun vincle de parentesc que considera que li dona dret a rebre aquesta herència. Això és així, quan la persona difunta no ha manifestat durant la seva vida que tenia intencions que el seu patrimoni anés a parar a mans d'una determinada persona, física o bé jurídica.

El testament és el document on deixem palesa la nostra voluntat respecte de com volem que el nostre patrimoni sigui repartit i a qui se li ha d'entregar cadascun dels béns, en el moment que morim. Això permet que la persona testadora deixi clares les seves preferències, els seus valors i quines intencions es tenen respecte de les futures generacions.

El testament pot atorgar-se davant de notari/ària, o bé tenir caràcter hològraf o manuscrit per la persona. És sempre recomanable que el testament sigui notarial, ja que el testament hològraf, atorgat en document privat, dona sempre molts problemes que normalment conclouen amb la seva nul·litat.

El testament és un document que es podrà modificar tantes vegades com sigui necessari, al llarg de la nostra vida. Això és molt normal, sobretot si tenim present que les nostres circumstàncies no són sempre les mateixes i que aquest canvi que anem vivint al llarg dels anys pot fer que les relacions també canviïn i per tant es faci necessari designar persones diferents com a hereus/eves nostres. Ara bé: el nostre testament vàlid serà únicament l'últim; és a dir, el de data més recent.

Quan la persona mor sense deixar un testament atorgat, els hereus que estableix la llei són, per aquest ordre: els fills o filles o els nets o netes; en cas que no n'hi hagi, el cònjuge, o bé la parella de fet supervivent; i si tampoc n'hi ha, els pares/mares, germans/es, nebots/odes i, per últim, els cosins/ines. En cas que no existís cap de les persones esmentades, l'herència restaria a favor de la Generalitat de Catalunya. Per aquest motiu, és necessari saber què es vol que passi amb el nostre patrimoni, un

cop femem, ja que en cas contrari, podem trobar que la nostra herència resta a favor d'alguna persona designada per la llei, que precisament no volem que s'apoderi del nostre patrimoni.

Cal tenir presents unes quantes matisacions que la llei ens imposa: en primer lloc, si tenim fills o bé tenim pares vius, no podem disposar res, respecte d'una quarta part del nostre patrimoni, ja que aquesta quarta part serà l'anomenada llegítima, a la qual tindrà dret, encara que no vulguem, els nostres fills i els nostres pares. Només en casos molt especials podem establir el desheretament d'aquestes persones legitimàries, si, per exemple, s'haguessin denegat aliments al testador o la seva parella, si s'hagués maltractat greument, si s'hagués privat la pàtria potestat al pare o mare legitimari, o bé per una absència manifesta de relació personal entre difunt i legitimari, per causa d'aquest últim. Fora d'aquests casos, no serà possible eliminar l'obligació de llegítima a favor de qui marca el Codi Civil. Evidentment, atès que la immensa majoria de persones del col·lectiu LGTBI+ no té fills o filles, en aquests casos es podrà fer un testament que permetrà disposar de la totalitat del patrimoni, si cap dels progenitors es troba viu.

Les persones vídues o bé les parelles de fet que sobreviuen el difunt tindran dret o bé a l'usdefruit vitalici de l'herència, o bé es podrà optar per la quarta part de l'herència, juntament amb l'usdefruit del que va ser habitatge familiar.

En els casos que es vulgui que una part concreta de la nostra herència passi a ser propietat d'algú en especial, direm que estem establint un llegat, a favor d'aquesta persona en concret, que podrà ser un llegat de bé moble, o bé immoble.

El testament català obliga a nomenar sempre un hereu/eva. L'hereu/eva no només rebrà l'herència, sinó que estarà obligat/ada a fer entrega de la llegítima a aquelles persones que puguin reclamar-la i també a entregar els llegats a les persones designades legataris/àries.

El nostre hereu podrà ser hereu lliure de l'herència, o bé podrà ser hereu/eva subjecte a substitucions. Trobem l'anomenada substitució vulgar,

que només implica que si el nostre hereu/eva morís abans que nosaltres, o bé per algun motiu no volgués acceptar l'herència, el substitut/uta vulgar rebria la nostra herència en el seu lloc. També podem parlar de la possible substitució fideïcomissària, per la qual el nostre hereu/eva rebrà la nostra herència, si bé amb la condició que quan la persona hereva mori, el patrimoni heretat passi a qui nosaltres designem com a substitut fideïcomissari. I, per últim, trobem la substitució fideïcomissària de residu, per la qual el nostre hereu/eva podrà disposar dels béns que constitueixin l'herència i, en cas que a la seva defunció quedés encara algun d'aquests béns en el seu patrimoni, aquests restarien a favor de qui fos designat hereu substitut fideïcomissari de residu. En general a través de les substitucions preveiem la possible falta del nostre hereu/eva i ordenem el que volem que passi si aquesta persona falta, o bé no pot o no vol acceptar la nostra herència. Per això és molt recomanable establir les substitucions necessàries en el nostre testament, que garanteixin que el nostre patrimoni acabi en mans de qui realment volem.

Altres possibilitats que molt sovint es donen en els testaments impliquen establir un llegat de l'usdefruit de determinats béns (un pis, una casa, una finca de conreu, etc.) a favor del cònjuge o parella estable supervivent. Amb això es garanteix que aquesta persona pugui gaudir dels béns, però no en serà propietari/ària. La justificació d'això es fonamenta normalment en el fet que el testador/ora no té inconvenient que el seu cònjuge o parella estable pugui gaudir d'un bé concret, però que quan aquesta persona mori, aquest bé no acabi en mans de la seva família, sinó en mans de la persona/ones que el testador entengui convenient.

Per una altra banda, no podem oblidar que el testament pot representar la perpetuació de la nostra voluntat, més enllà d'ordenar qui serà l'amo del nostre patrimoni quan faltem. D'aquesta manera, no cal deixar de banda que determinades institucions, com la Fundació Enllaç, poden ser una hereva de la nostra herència per tal que dugui el nostre patrimoni a ser la base del compliment d'uns fins comuns del col·lectiu LGTBI+, que els patrons i usuaris de la Fundació van construït dia rere dia.

En resum, fer testament és necessari, però també cal tenir clara la idea general sobre què volem que passi amb el nostre patrimoni. Un cop clara aquesta idea, és molt recomanable assessorar-se tantes vegades com sigui necessari, fins que la nostra última voluntat relativa al nostre patrimoni es trobi degudament plasmada per escrit, evitant malentesos i possibles discussions entre les persones que es poguessin creure amb dret a heretar-nos i que possiblement no tenim intenció d'incloure en el nostre testament.

Per últim, és necessari recordar que arran d'una herència és obligatori declarar l'impost de successions. Segons qui rebi la nostra herència i què diguem en el nostre testament, aquesta persona podrà comptar amb un tractament fiscal i tributari més dur o més lleu, cosa que normalment es basa en el grau de parentesc proper que existeixi.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre el testament la trobem en la possible modificació judicial de la capacitat de les persones en els articles 421-1 a 429-15 del Codi Civil de Catalunya.

1.8 LA FUNDACIÓ ENLLAÇ COM A RESPONSABLE I DIPOSITÀRIA DEL NOSTRE LLEGAT, ENTITAT SOTMESA A UN TRIPLE NIVELL DE CONTROL

27

La Fundació Privada Enllaç va néixer amb un clar objectiu de constituir-se en el suport integral del col·lectiu LGTBI+ al nostre país i, concretament, d'aquelles persones que poguessin ser considerades persones vulnerables.

Al llarg dels punts anteriors, s'ha plantejat la possibilitat que la Fundació Enllaç fos designada curadora o tutora de les persones que ho desitgin, a través de la constitució d'una autotutela. S'ha plantejat també la possibilitat que la Fundació Enllaç fos la vàlida representant de les persones, davant els serveis mèdics que tractin la persona usuària, si així hagués estat designada en un document de voluntats anticipades. S'ha vist la possibilitat que la Fundació Enllaç fos l'apoderada de les persones que la nomenessin la seva representant, a través d'uns poders preventius. I també s'ha inclòs la possibilitat que qui ho desitgés, nomenés hereva o legatària la Fundació Enllaç en el seu testament, amb la qual cosa es faria possible, amb la recepció de la part del patrimoni designat, que la Fundació fes viable el compliment dels seus objectius, que són, com s'ha dit, els objectius de suport integral del col·lectiu LGTBI+.

S'ha plantejat sovint la preocupació sobre què passarà si ordenem que la Fundació Enllaç sigui la garant del nostre patrimoni, de la nostra incapacitació i la nostra tutela, o bé del futur de la nostra herència.

La resposta a aquesta possible desconfiança s'ha avançat en part, en els punts anteriors. Però és convenient especificar adequadament que la Fundació Enllaç, igual que la resta de fundacions catalanes, es troba clarament controlada en la seva gestió i en els seus actes, tant en l'àmbit intern, com en l'extern. En primer lloc, hem de deixar clar que el president/enta de la Fundació executa els actes de desenvolupament dels objectius fundacionals. Aquesta execució és en primer lloc controlada pel Comitè de Direcció, òrgan col·legiat de govern de l'entitat, que autoritzarà en molts casos les accions del president/enta. Aquest Comitè de Direcció, representat pel president/enta de la Fundació, és l'encarregat/ada d'ordenar, doncs, l'execució dels encàrrecs d'aquelles persones que puguin nomenar la Fundació en els seus documents de voluntats anticipades, autotuteles, poders preventius, o bé en els seus testaments.

Cal advertir també que la Fundació Enllaç va ser fundada per la gran majoria dels actuals patrons/ones, que formen l'anomenat Patronat: òrgan assembleari del govern de la Fundació, que controla la gestió que en el dia a dia duu a terme el Comitè de Direcció de l'Entitat i el seu president/enta. Així mateix, qualsevol patró/ona podrà demanar explicacions en qualsevol moment al Patronat, al Comitè de Direcció, o bé a qui sigui president/enta, respecte de qualsevol acte, dut a terme o no, per l'entitat.

En segon lloc, la Fundació també resta subjecta a mecanismes de control extern obligatoris segons la llei, a través de l'anomenat Protectorat de Fundacions, que és un òrgan propi de la Generalitat de Catalunya, dependent del Dep. de Justícia. El Protectorat ha de rebre anualment una informació acurada de l'estat econòmic de l'entitat, de manera que tindrà coneixement puntual de quins ingressos i despeses han mantingut les fundacions en cada exercici anual. En cas que la Fundació tingués inversions financeres, es trobaria obligada, a més, a presentar un informe sobre el compliment del codi de conducta i també es podrà sotmetre a una auditoria comptable, externa tant a la Fundació, com al Protectorat. En tot cas, tenint en consideració que els comptes de la Fundació resten dipositats davant d'un organisme públic com el Protectorat, la llei obliga que totes les dades econòmiques de les fundacions siguin públiques, de manera que qualsevol persona podrà demanar-les al Protectorat i obtenir-les sense problema.

Per tant, és evident que si una persona nomena tutora la Fundació Enllaç, nomena representant la Fundació a través d'un document de voluntats anticipades o d'un poder preventiu o bé deixa la seva herència a favor de la Fundació, a fi que l'entitat pugui desenvolupar les seves funcions amb aquests recursos, la persona en qüestió haurà d'estar ben tranquil·la que amb el seu patrimoni no es podrà fer cap activitat diferent de les finalitats de la Fundació, que en definitiva són les d'afavorir les persones en situació de vulnerabilitat del col·lectiu LGTBI+.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre les Fundacions i sobre els mecanismes de control que hem vist, es troba a la Llei 50/2002, de 26 Des., de fundacions, així com en els articles 311-1 a 315-8 i 331-1 a 333-12 del Codi Civil de Catalunya.

1.9 LES RELACIONS DE PARELLA: UNIÓ ESTABLE DE PARELLA/MATRIMONI

Si tenim parella, és convenient que la relació amb aquesta altra persona resti regulada i reconeguda per la llei. Aquest reconeixement és el que facilitarà les coses i farà innecessaris bona part dels mecanismes preventius que s'han vist fins aquí. Hi ha moltes persones que mantenen una relació de parella, però que creuen erròniament que no és necessari fer cap tràmit per tal que la relació tingui un reconeixement legal. Tot seguit veurem com legalitzar la nostra relació de parella, bé com a parella estable, o bé com a matrimoni, i quines conseqüències tindrà això.

A. La unió estable de parella

Catalunya va ser el primer territori del sud d'Europa que l'any 1998 va donar una regulació legal a les parelles estables. No obstant això, la llei del 1998 era clarament discriminatòria, ja que la regulació es dividia en dos capítols diferents: un, que regulava les parelles estables heterosexuales; i un altre, que regulava les parelles estables homosexuals. Cadascun d'aquests dos tipus de parella estable comptava en un principi amb drets i obligacions diferents. I no va ser fins a l'aprovació de l'actual llibre segon del Codi Civil de Catalunya, l'any 2010, que es van eliminar les diferències legals entre parelles heterosexuales i homosexuals.

Per tal de tenir reconeguda l'existència de la nostra parella estable, tenim diversos mecanismes: el primer i més directe, basat a atorgar una escriptura notarial que reculli que existeix la nostra relació; tots dos membres de la parella hauran de signar el document conjuntament davant de notari/ària. El segon dels mecanismes és que tots dos membres de la parella visquin en un mateix habitatge, durant un període de dos anys; aquest sistema donarà sempre el problema que haurem de demostrar la convivència, que a més haurà de ser convivència marital i no una convivència en què dues persones comparteixen pis. Per aquest motiu, la possible convivència de dos anys no només obligarà a demostrar-la, sinó que en cas que algú negués que ha existit relació de parella, s'haurà de demostrar la convivència i que aquesta era de parella estable i no només de convivència sense més ni més. Existeix un tercer mecanisme que només és útil per a les parelles heterosexuales, consistent en el fet que tots dos membres de

la parella tinguin descendència comuna; només serà aplicable a parelles heterosexuales, ja que són aquestes les que podran comptar amb l'anomenada filiació natural, mentre que les parelles homosexuals hauran de recórrer a tècniques de reproducció humana assistida, o bé a l'adopció i per tal d'obtenir la filiació conjunta, prèviament hauran d'acreditar que tots dos membres de la parella són parella estable conforme a la llei.

Des de l'any 2017, és possible inscriure l'existència de la relació de parella estable al Registre d'Unions Estables de Parella de la Generalitat de Catalunya, bé presentant còpia de l'escriptura constitutiva, o bé demostrant la convivència continuada de dos anys. És molt recomanable la inscripció, ja que amb aquest mecanisme es podrà tenir dret a prestacions públiques de Seguretat Social, com ara la pensió de viduïtat.

Si els membres de la parella estable no pacten el contrari, el règim econòmic de la parella estable és el mateix que el dels matrimonis a Catalunya, basat en l'anomenada separació de béns. Així, cada membre de la parella té un patrimoni propi i separat del patrimoni del seu company/anya, comptant per això amb la propietat, el gaudi i l'administració del seu patrimoni. En cas d'haver-se de vendre la casa comuna, el membre de la parella que no sigui propietari haurà de consentir la venda i també la possibilitat que es constitueixi una hipoteca sobre la casa.

Respecte de la contribució a les despeses comunes i del manteniment de la llar, cada membre de la parella ha de contribuir en proporció als seus ingressos, sempre que no pactin un altre sistema.

Davant la possible eventualitat que un dels membres de la parella necessités que li fos designat un curador/ora o tutor/ora, la persona convivent es trobaria en el primer lloc de l'ordre de preferència per tal d'exercir aquest càrrec i només en el cas que s'hagués atorgat una autotutela, aquest ordre preferent no tindria efecte.

En cas de mort d'un dels membres de la parella i en cas que no hagués atorgat testament i així aparegués l'anomenada herència intestada, el supervivent serà hereu/eva universal, sempre que no tingui fills, ja que en aquest cas, serien els fills els hereus. Si la persona supervivent fos declarada

hereva de la persona difunta, els pares del difunt tindran dret a rebre la llegítima, consistent en una quarta part del total hereditari. Evidentment, aquestes regles de l'herència intestada podran canviar-se, sempre que s'hagi establert un sistema diferent en testament.

Amb caràcter especial i al marge que existeixi o no testament, el membre supervivent de la parella estable tindrà dret a heretar robes, mobiliari i aixovar domèstic comú i també a viure a l'habitatge comú durant l'any següent a la defunció i a subrogar-se en el contracte de lloguer, durant el període que encara restés per concloure el termini del contracte.

L'extinció de la unió estable de parella pot donar-se o bé per la mort d'un dels seus membres, o bé perquè un dels seus membres contrau matrimoni amb una altra persona, o simplement perquè un dels seus membres manifesta la seva voluntat d'extingir la relació. En els dos últims casos, si un dels membres de la parella no té retribució o bé en té però és insuficient, o bé ha treballat per a la llar o per a l'altre membre de la parella, tindrà dret a rebre una compensació econòmica, tot demostrant que aquestes situacions li han generat una desigualtat patrimonial que comporta un enriquiment injust de l'altre membre de la parella.

Igualment, en cas que un dels membres de la parella ho requereixi per a la seva sustentació i la relació de parella estable hagi suposat una causa de disminució dels seus ingressos, podrà reclamar a l'altre membre una pensió d'aliments periòdica.

En ambdós casos, tant la reclamació de compensacions, com d'aliments periòdics, o bé la reclamació d'ús de l'habitatge comú, seran qüestions que en cas que no s'arribi a un acord entre les parts, s'haurà de plantejar davant del jutge. Així mateix, davant de l'extinció de la relació de parella, serà necessari deixar sense efecte l'escriptura notarial inicial, o bé comunicar-se de manera fefaent entre els dos membres de la unió de parella la decisió de cessament de la relació, comunicant també el cessament al Registre d'Unions Estables de Parella, en cas que s'hagués inscrit la constitució de la relació.

Cal tenir present que el fet d'haver constituït una relació de parella estable

pot donar lloc en casos concrets de defunció d'un dels seus membres a rebre, per part del supervivent, l'anomenada prestació per defunció o pensió de viduitat de la Seguretat Social. En aquests casos, el membre que la reclami haurà de demostrar una clara dependència econòmica del difunt, per tal de tenir dret a rebre-la.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: Sobre les parelles estables a Catalunya es troba en els articles 234-1 a 234-14 del Codi Civil de Catalunya, així com en el Decret Llei 3/2015, de 6 d'octubre, de modificació de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relativa a la creació del Registre de Parelles Estables, en els articles 421-1 a 429-15 del Codi Civil de Catalunya i la Llei 29/1994, d'arrendaments urbans.

B. El matrimoni

Una segona forma de regular la nostra relació de parella es fonamenta en el matrimoni. Cal dir que és erroni el que moltes persones i molts mitjans de comunicació diuen quan es refereixen al "matrimoni gai": no existeix un matrimoni heterosexual i un altre d'homosexual, sinó que existeix una única regulació del matrimoni, per la qual cosa és correcte parlar, en tot cas, de matrimoni igualitari, que és la regulació que es troba en vigor al nostre país, des de la reforma del Codi Civil, per mitjà de la Llei 13/2005, d'u de juliol.

Per poder contraure matrimoni, és necessari tenir present que es mantenen aquí els impediments clàssics de consanguinitat, que impedeixen que ascendents i descendents puguin casar-se, així com entre germans. Es manté també l'impediment que els anomenats col·laterals de tercer grau (nebots/odes amb oncles/ties) puguin casar-se, resultant necessària la petició de dispensa al jutge de primera instància. Es poden casar les persones majors d'edat, o bé majors de setze anys, sempre que hagin estat emancipades pels seus progenitors.

El tràmit per tal de casar-se començarà amb una sol·licitud al jutge/essa encarregat/ada del Registre Civil, que, un cop comprovat que no

existeixen impediments, dictarà una resolució que permetrà que durant un any es pugui contraure matrimoni entre les dues persones que ho han sol·licitat. El matrimoni es podrà celebrar al mateix jutjat, davant d'un alcalde/essa, o bé regidor/ora delegat, així com en presència notarial. Val a dir que la previsió legal estableix que des de l'any 2018 tots dos tràmits per contraure matrimoni es puguin dur a terme directament per les notaries.

Un cop celebrat el matrimoni, els cònjuges tindran un sistema econòmic matrimonial basat en la separació de béns, pel qual cadascun dels cònjuges mantindrà el patrimoni propi i separat del patrimoni del seu espòs/osa, comptant per això amb la propietat, el gaudi i l'administració del seu patrimoni. Serà també possible adoptar un sistema econòmic diferent i pactat, per mitjà de l'atorgament en escriptura pública de les anomenades capitulacions matrimonials. Respecte de la contribució a les despeses comunes i del manteniment de la llar, cada espòs/osa ha de contribuir en proporció als seus ingressos, sempre que no pactin un altre sistema.

En cas d'haver-se de vendre la casa comuna, l'espòs/osa que no sigui propietari/ària haurà de consentir la venda i també la possibilitat que es constitueixi una hipoteca sobre la casa.

També en el cas del matrimoni, davant la possible eventualitat que un dels cònjuges necessités que li fos designat un curador/ora o tutor/a, el seu espòs/osa es trobaria al primer lloc de l'ordre de preferència per tal d'exercir aquest càrrec i només en el cas que s'hagués atorgat una autotutela, aquest ordre preferent no tindria efecte.

En cas de mort d'un dels esposos/oses de la parella i en cas que no hagués atorgat testament i així aparegués l'anomenada herència intestada, el supervivent serà hereu/eva universal, sempre que no tingui fills, ja que en aquest cas, serien els fills els hereus. Si l'espòs/osa supervivent fos declarat hereu de la persona difunta, els progenitors del difunt tindran dret a rebre la llegítima, consistent en una quarta part del total hereditari. Evidentment, aquestes regles de l'herència intestada podran canviar-se, sempre que s'hagi establert un sistema diferent en testament.

Amb caràcter especial i al marge que existeixi o no testament, el vidu o vídua tindrà dret a heretar robes, mobiliari i aixovar domèstic comú i també a viure a l'habitatge comú durant l'any següent a la defunció i a subrogar-se en el contracte de lloguer, durant el període que encara resti per concloure el termini del contracte.

L'extinció del matrimoni es produirà per la mort d'un dels cònjuges, o bé per la dissolució del matrimoni per la petició de declaració de divorci, demanada al jutge/essa de primera instància conjuntament, o bé individualment, bé de mutu acord o bé de manera contenciosa. En cas de divorci, serà possible que el cònjuge que quedi en una situació econòmica més feble demani una compensació a l'altre, tot demostrant que no té retribució o bé en té però és insuficient, o bé hagi treballat per a la llar o per al seu espòs/osa.

Cal tenir present que el fet d'haver-se casat pot donar lloc que, en casos concrets de defunció, el vidu o vídua supervivent rebi l'anomenada prestació per defunció o pensió de viduïtat de la Seguretat Social. En aquests casos, el vidu o vídua no ha d'acreditar que depenia econòmicament del difunt/unta, sinó que el simple fet de mantenir un vincle matrimonial ja suposa motiu per rebre la pensió de viduïtat.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre el matrimoni la trobem en els articles 42 a 107 del Codi Civil i del 231-2 al 233-25 del Codi Civil de Catalunya.

C. Les parelles que conviuen i no són parella estable ni matrimoni

Tal com es pot entendre arran del que s'ha vist, serà possible que o bé per conviccions personals, o bé per simple deixadesa, les parelles no arribin a constituir-se com a parella estable, ni tampoc es casin. En aquests casos cal ser ben conscient que el vincle que existeix entre les persones no existirà des del punt de vista jurídic. Dit d'una altra manera, serem davant d'una situació en què, si conviuen, parlarem de dues persones estranyes que viuen sota un mateix sostre, considerant-los

companys de pis i poc més. Per aquest motiu, en cas que no s'hagués contret matrimoni ni tampoc s'hagués constituït una parella estable, cal tenir ben present que dues persones que no tenen cap vincle tampoc tindran cap dret a representar-se entre elles, a ser tutor/ores entre si, a heretar-se o bé a prendre decisions sobre la salut de l'altre.

És, per tant, imprescindible ser conscients i responsables amb la situació pròpia i de la persona amb qui es comparteix la vida, ja que el futur podrà dependre de si en un moment determinat s'ha pres una decisió adequada de constituir-se parella de fet o casar-se, sobretot en cas de mort d'un dels membres de la parella.

D. Les unions estables de parella/matrimonis i l'estrangeria

La legislació actual d'estrangeria permet que una persona estrangera que mantingui una relació estable de parella o bé es trobi casada amb una persona d'aquí pugui aconseguir un permís de residència amb molta facilitat i també la nacionalitat mateixa, en casos de matrimoni.

Hi ha un bon nombre de persones que per bona fe o per un interès personal, s'han casat o han formalitzat una relació de parella estable, sense que aquesta formalització tingués un contingut real. Per aquest motiu, és necessari posar de manifest que és totalment desaconsellable caure en una situació que per part de les autoritats es veurà com a fraudulenta i, possiblement, com un delictes, ja que les conseqüències de tenir legalitzada la relació de parella o del matrimoni faciliten enormement la situació a la persona estrangera, si bé la legislació no permet aquestes facilitats de forma il·legal.

Per un altre cantó, és també convenient tenir present el conjunt d'obligacions personals que neixen entre els membres d'una parella estable o d'un matrimoni: obligacions d'aliments, o bé obligacions de compensacions, per exemple. Per tant, cal ser ben conscient que iniciar una relació que no és real amb una persona, per tal de fer-li un favor o per altres interessos personals, pot ser delicat, de cara a la possible obligació que es tindrà envers aquesta persona, per part de la persona d'aquí que hagi donat peu a la situació.

1.10 ELS DRETS DE LES PERSONES TRANSSEXUALS

Fins a l'any 2007, les persones transsexuals, interposant una demanda judicial en contra de l'Estat, podien aconseguir que l'Estat els reconegués que no tenien el sexe segons el qual constaven inscrites al Registre Civil, sempre, però, havent de demostrar que pertanyien a un gènere diferent del que oficialment constava inscrit.

Per mitjà de la Llei 3/2007, reguladora de la rectificació registral de la menció del nom de les persones, les Corts Generals van aprovar una sèrie de regles que no feien ja obligatori l'inici d'un procés judicial contra l'Estat, sinó que a través d'un expedient administratiu, tramitat pel jutge encarregat del Registre Civil del domicili de la persona interessada, el procediment quedava clarament simplificat i facilitat per a les persones transsexuals interessades a demanar l'adequació del sexe que constava inscrit, respecte de la veritable realitat personal de cadascuna d'elles.

Inicialment, la petició de rectificació només era admesa quan es tractava de persones majors d'edat. Actualment es permet la petició a les persones majors de setze anys, o bé menors d'aquesta edat, sempre que els seus progenitors ho autoritzin, o bé que el Ministeri Fiscal no s'hi oposi i sigui el jutge competent el que resolgui en aquest cas.

Tot i que la regulació inicial del 2007 exigia l'aportació de certificats mèdics i de diagnòstic de disfòria de gènere (la qual cosa donava per feta l'existència d'una situació patològica en la persona), actualment la rectificació només requerirà la declaració de la persona interessada, del seu nou nom propi i del seu número de document d'identitat, sense que es pugui condicionar el canvi de la menció del sexe de la persona a la submissió a teràpies hormonals, tractaments quirúrgics o psiquiàtrics, al revés del que preveia la Llei 3/2007, en la seva redacció original.

La resolució que acordi el canvi de la menció del sexe de la persona sol·licitant causarà efectes des del moment en què sigui inscrita en el Registre Civil, tot rectificant la menció del sexe en qüestió. En tot cas, el canvi del sexe de la persona no implicarà en cap cas la pèrdua de cap dret ni obligació jurídica de la persona. Així mateix, una altra conseqüència de la resolució serà l'obligació del Registre civil de notificar d'ofici i sense que la

persona interessada ho hagi de demanar a altres autoritats i organismes oficials el canvi dut a terme. En aquest sentit, la persona haurà de tenir un nou document d'identitat, sense la pèrdua del número inicial; igualment, en cas de títols oficials, la persona podrà obtenir-los de nou, amb la rectificació relativa al nou nom atribuït i sense que això suposi haver de pagar cap taxa.

Per últim, cal fer palès que la reforma de la Llei 3/2007 ha permès que les persones estrangeres que no puguin rectificar la menció del sexe al seu país i que puguin acreditar que aquesta petició de modificació suposaria per a elles un risc per a la seva vida i/o integritat, podran demanar el canvi de nom i de menció de sexe, respecte de la seva targeta de resident i no respecte del Registre civil, en els casos que la persona estrangera no tingui nacionalitat espanyola.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació sobre la rectificació legal de la menció del sexe de la persona es troba a la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció del sexe de les persones, en la versió posterior a la seva reforma del 2018.

1.11 LES AGRESSIONS AL COL·LECTIU LGTBI+: LA LLEI CONTRA L'HOMOFÒBIA I ELS DELICTES D'ODI

Els membres del col·lectiu LGTBI+ formen, des de sempre, un dels conjunts socials més vulnerables davant actes discriminatoris, provinents de la lesbofòbia (odi a les dones lesbianes), l'homofòbia (odi als homes homosexuals), la transfòbia (odi a les persones transsexuals), la bifòbia (odi a les persones bisexuals) o bé la intersexualfòbia (odi a les persones intersexuals). La manca de consciència pel respecte a la diferència ha portat la nostra societat al llarg dels anys a donar un enorme conjunt de mostres discriminatòries que a mesura que socialment s'ha aconseguit un reconeixement i una eficàcia progressiva dels drets fonamentals i, en particular, dels drets a la igualtat i a la no discriminació, ha fet que el poder legislatiu prengui també mesures de protecció de les persones que integren el col·lectiu.

Es diu que les normes jurídiques que, a més de regular determinades situacions, impliquen possibles sancions per a aquelles persones que les incompleixin, són el conjunt de lleis que van més lluny en l'aplicació de l'ordenament jurídic, ja que aplicar una sanció a algú suposa que la persona sancionada veurà en certa mesura restringits els seus drets. Tot seguit parlarem de dos tipus de normes jurídiques sancionadores: per un cantó, farem referència a la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Per un altre, ens referirem al Codi Penal. Si s'aplica una sanció en virtut de la primera de les normes, la restricció de drets es fonamentarà en la imposició d'una multa econòmica, o bé algunes limitacions d'actuació envers la Generalitat de Catalunya. En canvi, si parlem d'aplicar sancions del Codi Penal, farem referència no només a possibles multes, sinó també a l'aplicació de penes de presó o privatives de llibertat. Per aquest motiu, es considera que el Codi Penal és el que s'anomena *ultima ratio* de l'ordenament jurídic, atesa la gravetat de les seves sancions i, per això, trobem que molt sovint i davant denúncies que no podem fonamentar molt fermament amb proves clares, els jutges prefereixen no aplicar el Codi Penal i sancionar amb aquestes mesures greus, la qual cosa fa que molt sovint resulti complicat poder mantenir i tenir èxit amb una acusació penal per causes fòbiques o d'odi.

1.12 LA LLEI 11/2014, DE 10 D'OCTUBRE, PER GARANTIR ELS DRETS DE LESBIANES, GAIS, BISEXUALS, TRANSGÈNERES I INTERSEXUALS I PER A ERRADICAR L'HOMOFÒBIA, LA BIFÒBIA I LA TRANSFÒBIA

La Llei 11/2014 té per objectiu la regulació dels mitjans i les mesures que facin efectiu el dret a la igualtat i a la no discriminació de les persones, per raó de la seva orientació sexual, la seva identitat de gènere o d'expressió de gènere, en els àmbits públics i privats, sobre els quals la Generalitat de Catalunya i els diferents ens locals tinguin competència.

Val a dir que la Llei 11/2014 és una norma catalana i, per tant, només té aplicació al territori català. Per això, els actes discriminatoris comesos fora de Catalunya no es podran sancionar en virtut d'aquesta llei. La nostra llei no és única al territori de l'Estat, ja que també Galícia, Extremadura i la Comunitat de Madrid han elaborat la seva normativa pròpia en la matèria.

La llei obliga els poders públics catalans a donar una protecció integral i transversal al col·lectiu LGTBI+ a través dels seus actes. Per això, obliga també els poders públics catalans a establir una formació continuada del seu personal, que troba reforçada l'obligació d'intervenció i, per tant, de posar en coneixement del Servei d'Atenció Integral LGTBI+ competeixen, aquelles situacions de risc o de discriminació efectiva que es puguin produir i de les quals tinguin coneixement.

S'estableixen per la norma uns sectors d'intervenció concrets i prioritaris: l'educació, les universitats, la cultura, el lleure i l'esport, els mitjans de comunicació, la salut, l'acció social, l'ordre públic i les presons, el mercat de treball, les famílies i els casos particulars de persones transgènere i intersexuals.

Els mecanismes per garantir l'aplicació de la llei passen en primer lloc per l'existència del Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgènere i Intersexuals de Catalunya, així com d'un òrgan coordinador de les polítiques LGTBI+ de la Generalitat de Catalunya i un servei d'atenció integral, dependent actualment de la Direcció General d'Igualtat, del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Actualment, s'està desplegant progressivament la creació de Serveis Municipals d'Atenció Integral LGTBI+, en conveni amb la Generalitat de Catalunya. També s'estableixen en la llei mecanismes concrets per garantir la igualtat, com ara el dret a la tutela judicial i administrativa davant la discriminació, la possi-

bilitat que les entitats LGTBI+ defensin els interessos del col·lectiu i de les persones que el formen, la concreció que el dret d'admissió mai pot fonamentar-se en discriminacions de les persones i estableix que les persones responsables dels locals públics vetllin perquè no es produeixin discriminacions. Així mateix, la llei vol garantir una protecció antidiscriminatòria real i efectiva i d'aquesta manera declara nul·les les clàusules discriminatòries que es puguin veure en els contractes, garantint que les persones que ho requereixin comptaran amb assistència jurídica gratuïta i determinant l'anomenada inversió de la càrrega de la prova en processos administratius que no siguin de caràcter sancionador o bé de caràcter penal, la qual cosa suposarà que la persona que es consideri causant de la discriminació haurà de demostrar que la seva actitud va ser correcta i no va produir la discriminació, en lloc de fer que sigui la persona discriminada qui hagi de demostrar que se l'ha discriminada.

La llei estableix, per últim, un catàleg de situacions que entén com a infraccions discriminatòries de les persones LGTBI+, catalogant-les en les categories de lleus, greus i molt greus, que podem resumir així, juntament amb la sanció que seria aplicable: **VEURE GRÀFIC A PÀGINA 44.**

El procediment per tal de poder perseguir els fets sancionables s'iniciarà per denúncia de la persona discriminada, o bé del seu representant (que podrà ser una entitat del col·lectiu LGTBI+). Aquesta denúncia farà que a través del Servei d'Atenció Integral de la Generalitat s'iniciïn les corresponents tasques de comprovació. Tot seguit, s'elaborarà el plec de càrrecs, que indicarà quins fets donen lloc a l'expedient i quina sanció es pot aplicar, i posteriorment es notificarà a la persona que ha comès els fets. Aquesta persona podrà donar la seva versió dels fets i proposar que es practiqui la prova que cregui oportuna. Un cop practicada la prova, s'elaborarà una proposta de resolució, que permetrà que les parts formulin al·legacions i, finalment, es dictarà la corresponent resolució, que o bé imposarà la sanció que correspongui, o bé sobreseurà l'expedient. Aquesta resolució serà recurrible davant dels tribunals, en cas que es considerés perjudicial per als interessos d'alguna de les parts.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació la trobem en la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia i en el Decret 278/1993, del 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat de Catalunya.

A. La defensa davant la discriminació LGTBIfòbica, a través del Codi Penal: els delictes d'odi

Tal com s'ha avançat, el marc sancionador més greu i també més contundent de què disposa el col·lectiu LGTBI+ per tal de defensar-se de les agressions LGTBIfòbiques es troba en l'aplicació del Codi Penal. Quan parlem d'agressions, normalment pensem en un atac físic cap a la nostra persona. No obstant això, per agressió no només hem d'entendre l'acció que pot fer mal a la nostra integritat física, sinó que també hem de considerar com a agressió el dany que es pugui causar en els nostres béns, en el nostre patrimoni, i també en l'anomenada integritat moral de la persona.

Evidentment, els delictes estan previstos pel Codi Penal com a fets que comet una persona i que, en principi, tenen una determinada gravetat, que vindrà determinada sobretot per la pena o sanció que s'imposi en cada cas. Ara bé: des de l'any 1995, el nostre Codi Penal preveu que els fets delictius són més greus, quan es cometen per motius discriminatoris en relació amb la víctima del delicte, per raó del seu sexe, la seva orientació o identitat sexual, per raons de gènere, la possible malaltia que patís, o bé la seva discapacitat. Si apareixen aquestes circumstàncies en els fets comesos, es considera que hi ha una de les anomenades circumstàncies agreujants, que fan que la sanció aplicable a qui comet el delicte sigui més greu. És per aquest motiu que qualsevol delicte comès per algú, fonamentat en el fet que la víctima fos gai, lesbiana, transsexual, transgènere o intersexual, rebrà una sanció més greu per aquest motiu, sempre que es pugui demostrar que l'actuació de la persona autora del delicte es va fonamentar en les qualitats de la víctima. D'aquesta manera, no serà el mateix que es produeixi una agressió física en contra d'una persona, sense més ni més, que aquesta agressió provingui de la voluntat d'agredir una persona,

pel fet que és gai, lesbiana, transsexual, transgènere o intersexual.

Cal tenir ben present que el Codi Penal preveu un delicte que molt sovint no es té en compte i que pot ser clau de cara a protegir els membres del col·lectiu LGTBI+ de la discriminació: l'anomenat delicte contra la integritat moral de la persona. Aquest delicte es troba regulat dins de l'àmbit de les tortures i pot tenir una gran diversitat de maneres de fer-se veure, ja que el Codi Penal ens diu que consisteix a donar un tracte degradant a una persona, danyant la integritat moral de la víctima, és a dir, parlem del delicte que, entre altres coses, preveu l'assetjament de la persona i, per tant, caldrà atendre cada cas en concret, a fi i efecte de saber si existeix una intenció de qui comet delicte de fer aquest dany a la integritat moral. Per tant, al marge del fet que poguéssim parlar d'un delicte ordinari de danys al nostre patrimoni o de lesions corporals, el delicte contra la integritat moral es pot manifestar de maneres molt diverses, ja que partint de la finalitat de causar un malestar i/o patiment continuat i perllongat en el temps a la víctima, aquest malestar pot manifestar-se a través de danys en el patrimoni, mal físic, etc.

Cal parlar també dels anomenats delictes d'odi, que van aparèixer per primera vegada a la nostra legislació amb el Codi Penal del 1995. Els delictes d'odi suposen la incitació i la instigació a l'odi, a la discriminació o bé a l'hostilitat contra una persona o un grup de persones, fonamentada en les seves característiques personals. Aquests delictes d'odi en concret són:

A. El delicte contra els drets de les persones treballadores, basat en la producció de greus discriminacions en el món laboral.

B. El delicte de provocació a la discriminació i injúries discriminatòries, en les seves diferents modalitats: foment, promoció o incitació a l'odi contra un grup o persones; la creació o difusió de material que difongui o inciti a l'odi contra un grup o persones; qui públicament trivialitzi greument o enalteixi els delictes de genocidi. En aquest cas, cal tenir present que la discriminació pot ser múltiple, ja que en alguns casos l'origen pot trobar-se en el fet que la víctima pertanyi al col·lectiu LGTBI+, o bé que la víctima, a més, sigui persona discapacitada i/o vulnerable per altres motius.

C. El delictes de denegació discriminatòria d'un servei públic al qual la víctima tingui dret a rebre, fonamentat en el fet que un empleat a càrrec d'un servei públic negui una prestació a la qual tingui dret la víctima.

D. Delictes de denegació discriminatòria d'un servei privat al qual la víctima tingués dret.

E. Delictes d'associació discriminatòria o d'associació il·lícita, que són les entitats que persegueixen cometre algun delictes o tenir un objecte il·lícit, fent ús de mitjans violents i promovent la discriminació, l'odi o la violència contra les persones.

Quan ens trobem davant la comissió de qualsevol mena de delictes i, en especial, d'un delictes que tingui un rerefons discriminatori cap a la víctima, caldrà denunciar l'existència del delictes i comunicar-ho a l'autoritat competent: serveis policials (Mossos d'Esquadra, policies locals, etc.), Fiscalia o bé Jutjat de Guàrdia. És sempre recomanable la denúncia davant serveis policials, ja que els agents de l'autoritat podran dur a terme les indagacions oportunes que puguin facilitar la determinació de qui és responsable del possible delictes, exigint a la persona denunciada, per exemple, que s'identifiqui, o bé prenent dades de possibles testimonis presencials, etc.

REGULACIÓ SOBRE AQUEST TEMA: La regulació relativa a la comissió d'un delictes la trobem en la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, que aprovà el Codi Penal vigent, amb les seves reformes posteriors vigents. Així mateix, la regulació relativa als procediments penals derivats, així com de la denúncia, la trobem en la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada per Reial decret de 14 de setembre de 1982, amb les seves reformes posteriors vigents.

SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL LGTBI+ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA:

El Servei d'Atenció Integral LGTBI+ de la Generalitat de Catalunya és una de les prestacions que facilita el Departament de Treball de la Generalitat, a través de la Direcció General d'Igualtat i ens dona la possibilitat de formular denúncies de situacions derivades de la Llei 11/2014, tot seguint els formularis que posa a disposició de les persones a la xarxa, en el següent enllaç: http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/lgtbi/denuncies-fets-homofobs/

TIPUS D'INFRACCIÓ FET SANCIONABLE

Molt greus	Assetjament o comportament agressiu cap a les persones o llurs famílies
Molt greus	Convocar espectacles o activitats recreatives amb intenció d'incitar a l'odi o la violència contra el col·lectiu LGTBI.
Greus	Fer servir expressions vexatòries que incitin a exercir la violència contra les persones o llurs famílies, per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, d'una manera intencionada i reiterada.
Greus	Malmetre o destruir objectes o propietats de persones o de llurs famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, sempre que aquestes accions no constitueixin delictes o falta de caràcter penal.
Greus	Impedir a una persona, d'una manera intencionada, la realització d'un tràmit o l'accés a un servei públic o establiment obert al públic per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'aquesta persona.
Greus	Emetre intencionadament i reiteradament expressions vexatòries que incitin a la violència i tinguin connotacions homofòbiques, bifòbiques o transfòbiques en els mitjans de comunicació, en discursos o en intervencions públiques.
Lleus	Fer servir expressions vexatòries, per qualsevol mitjà, que incitin a exercir la violència contra les persones o llurs famílies, per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, d'una manera intencionada.
Lleus	Emetre intencionadament expressions vexatòries que incitin a la violència, i tinguin connotacions homofòbiques, bifòbiques o transfòbiques en els mitjans de comunicació, en discursos o en intervencions públiques.
Lleus	Portar a terme actes que comportin aïllament, rebuig o menyspreu públic, notori i explícit de persones per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere.

SANCIONS QUE ES PODRÀ IMPOSAR

Es pot imposar una de les sancions següents, o més d'una:

- A.** Multa per una quantia equivalent a l'import de renda de suficiència de Catalunya corresponent a un període d'entre set mesos i un dia i deu mesos.
- B.** Prohibició de rebre ajuts o subvencions per un període de dos anys, com a màxim. En cas de reincidència o reiteració, la prohibició pot ser per un màxim de cinc anys.
- C.** Prohibició de contractar amb l'Administració de la Generalitat, els seus organismes autònoms i els seus ens públics per un període d'entre un any i un dia i tres anys.

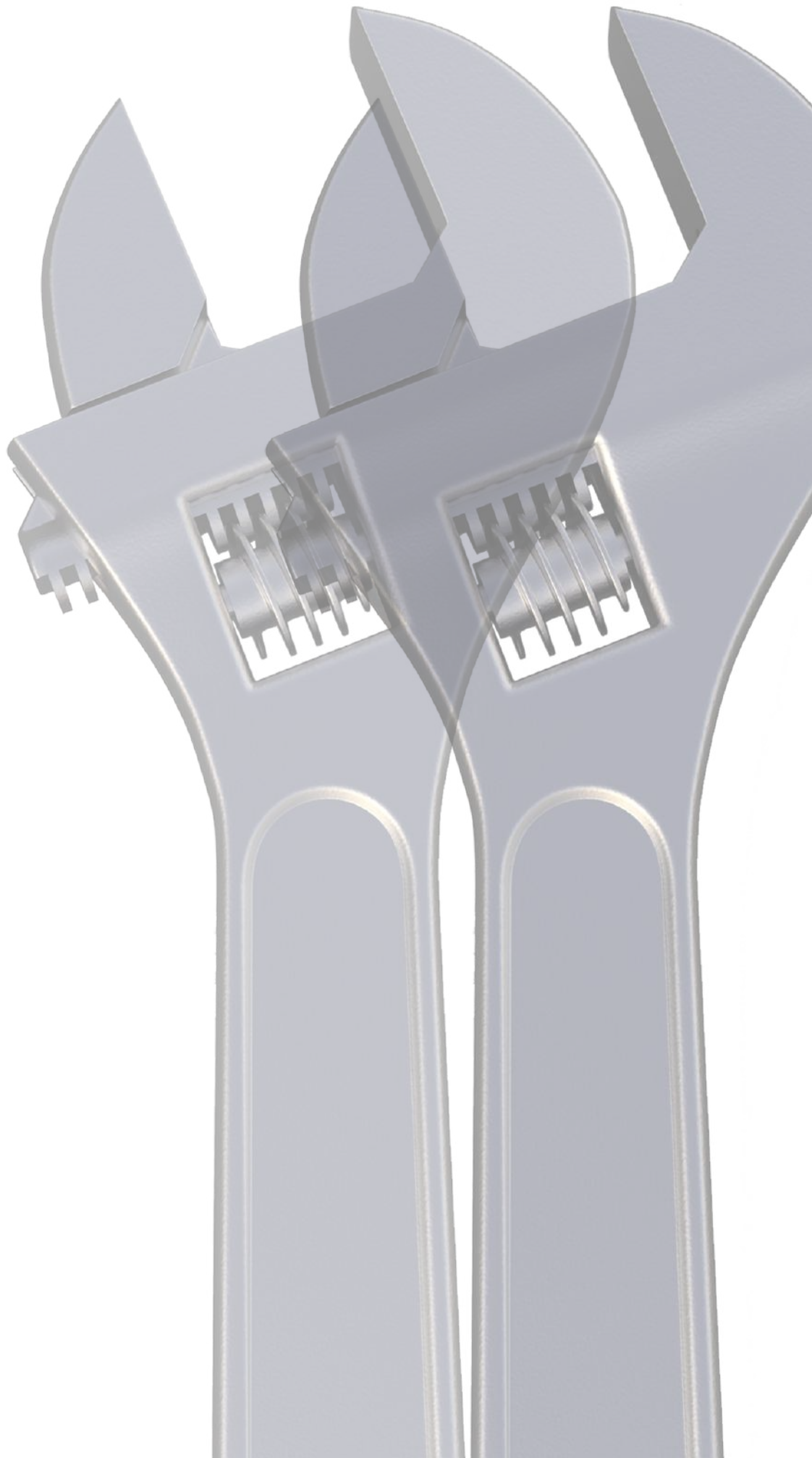

Es pot imposar una de les sancions següents, o més d'una:

- A.** Multa per una quantia equivalent a l'import de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya corresponent a un període d'entre tres mesos i un dia i set mesos.
- B.** Prohibició de rebre ajuts o subvencions públics per un període d'un any, com a màxim.
- C.** Prohibició de contractar amb l'Administració de la Generalitat, els seus organismes autònoms i els seus ens públics per un període d'un any, com a màxim.

Multa d'una quantia equivalent a l'import mensual de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya, corresponent a un període d'entre set dies i tres mesos. Si no hi ha reiteració, l'òrgan competent per imposar la sanció pot substituir aquesta sanció per una advertència escrita.

2 MALTRACTA- MENTS A LES PERSONES GRANS

ADELA BOIXADÓS

2.1 INTRODUCCIÓ

No es pot establir el nombre de persones grans que sofreixen maltractament, ja que moltes d'elles el pateixen sense ser-ne conscients o en són conscients però no tenen capacitat per denunciar els fets. És per això que se sol dir que només coneixem la “punta de l'iceberg” d'aquest fenomen, perquè la resta, el nombre més important de casos de maltractaments, igual que passa amb l'iceberg, queda amagat, és invisible i desconegut per a la societat.

El maltractament cap a les persones grans és un fenomen inacceptable i que cal denunciar, perquè respectar la integritat física i psíquica de les persones grans així com defensar la seva autonomia i la capacitat d'escollir són drets fonamentals, malgrat que sovint alguns maltractadors/ores treuen importància a aquests drets.

Hem de seguir fent que la societat sigui sensible a aquests fets i es mobilitzi activament contra els maltractaments cap a les persones grans i en favor d'una vida digna, compromet-se a crear ambients lliures de maltractament per a les persones grans.

2.2 QUÈ CONSIDERES QUE ÉS EL MALTRACTAMENT CAP A LES PERSONES GRANS?

Parlar de maltractaments cap a les persones grans no és gens fàcil. I no ho és bàsicament perquè és una paraula genèrica, que s'utilitza tot sovint amb matisos diferents. Si recorrem a les moltes definicions que ens aporten els estudiosos, comprovarem que no hi ha acord sobre una de les definicions. De tota manera, en podem destacar dues que poden resultar vàlides: la Declaració d'Almeria del 1995 i la Declaració de Toronto de l'any 2002 sobre la protecció global dels maltractaments cap a les persones grans de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Aquesta darrera ofereix una definició basada en dos eixos. En primer lloc, en el nombre de vegades que s'ha produït maltractament. Aquesta definició destaca que, encara que el maltractament s'hagi comès una sola vegada, podem qualificar-lo clarament d'acte de maltractament. També afegeix que no donar una resposta adequada a una situació de maltractament és, en si mateix, un maltractament. Com a segon eix situa el maltractament en una relació de confiança, i és justament aquesta dimensió de confiança la característica imprescindible perquè es consideri maltractament. Hem d'interpretar la confiança àmpliament, ja que es pot donar en diferents contextos: en relacions de parella, relacions familiars, relacions amb els amics, amigues i veïns i veïnes, en les prestacions de cura i ajuda domèstica, en la prestació de serveis professionals o financers o altres relacions contractuals. Alhora posa de manifest el patiment i el malestar que sent la persona gran maltractada:

Acció única o repetida, o la manca de resposta adequada, que es produeix en qualsevol relació en què hi hagi una expectativa de confiança i que provoca danys o ansietat a una persona gran.

(Declaració de Toronto, 2002).

La Declaració d'Almeria ens facilita altres elements per poder classificar un fet com a maltractament. Per una banda ens recorda que els maltractaments poden produir-se en el si de la família, en l'àmbit de la comunitat i també per part de les institucions. D'altra banda, engloba les diverses maneres de designar totes les formes de violència i d'abús, posant en evidència que vulnerar els drets fonamentals i el principi d'autonomia,

és a dir, la capacitat individual d'una persona gran per prendre decisions sobre aquells aspectes que afecten la seva vida són també un tipus de maltractament.

Qualsevol acte o omissió que generi un dany, intencionat o no; que es produeixi en el medi familiar, comunitari o institucional; que vulneri o faci perillar la integritat física o psíquica, el principi d'autonomia o la resta dels drets fonamentals de l'individu, i que es pugui constatar de manera objectiva o percebre de manera subjectiva independentment de la intencionalitat o no de l'entorn en què es produeix.

(Declaració d'Almeria, 1995).

Com veiem, el maltractament cap a les persones grans és un tema de defensa dels Drets Humans, i el sentiment i l'opinió de la mateixa persona gran és el que ens ajuda a identificar aquesta mena de situacions, tenint present que parlarem de maltractament cap a una persona gran encara que aquest no hagi estat intencionat. A determinats països, com per exemple al Canadà, consideren que el maltractament cap a una persona gran presenta de forma general dues formes. Una d'aquestes formes l'anomenen violència i l'altra negligència, o sigui, abandonó, deixadesa o descurança. Sigui d'una manera o altra és clar que patir una situació de maltractament afecta la qualitat de vida de la persona gran.

Tanmateix hem de tenir present que una situació de maltractament es pot produir en tots els àmbits de la vida d'una persona gran: al mateix domicili, en una residència per a persones grans i en establiments (centres) públics o privats, que donin un servei o prestació, però també en diferents centres o serveis freqüentats per les persones grans. En l'àmbit comunitari o col·lectiu també es poden produir situacions de discriminació i de maltractament, incloent-hi internet en què també es poden donar determinats tipus d'abusos.

2.3 CONEIXES ELS TIPUS DE MALTRACTAMENT I ELS SEUS SENYALS D'ALERTA?

Un cop tenim clares les característiques del maltractament, ens cal identificar els diferents tipus que poden patir les persones grans i relacionar-los amb els diversos senyals d'alerta que ens ajuden a associar-los a un determinat tipus de maltractament.

1. Abús físic: És l'ús de la força física que ocasiona ferides, dolors o lesions corporals. Poden ser bufetades, sacsejades, cops, cremades, empentes, puntades de peu, o qualsevol agressió física amb motiu o sense. Inclou, a més, a manera de càstig, restriccions o reclusió no apropiada als llits, a les cadires, o en una habitació, i l'inapropiat ús de fàrmacs, com sedacions sense que cap metge les hagi prescrit.

En l'abús físic els senyals d'alerta poden ser de molt diversa tipologia: talls, cops, cremades, punxades, blaus, marques de subjecció, nafres no curades, inflamacions, lesions a zones del cos amagades, caigudes reiterades inexplicables. Lesions de difícils o contradictòries explicacions de com s'han produït. Fractures, major o menor dosi o de medicació en sang. Cal tenir en compte, però, que hi ha algun tipus de senyals que es poden confondre amb problemes de salut. Per la qual cosa caldrà demanar l'avaluació i opinió de l'especialista que correspongui.

2. Abús psicològic o emocional. Consisteix a provocar angoixa, pena o estrès a través d'actes o paraules. S'hi inclouen amenaces, intimidacions o relacions que denigren la persona o fereixen o disminueixen la seva identitat, dignitat o autoestima; com ara els càstigs, que poden ser de silenci o de privacions; aïllar o apartar la persona dels seus amics i amigues i de les seves activitats habituals; la provocació d'actituds i comportaments infantils, que s'anomena infantilització, o la vigilància exagerada de les activitats que realitza.

Els senyals d'alerta que ens poden indicar que es produeix abús psicològic o emocional poden ser per part de la persona maltractadora: insults, humiliacions, tracte indiferent, amenaces, crits, desemparament, passivitat, aïllament, infantilització. Mentre que la maltractada experimenta por, evita el contacte visual, físic o verbal amb l'agressor. Sent ira, negació, agitació, actituds contradictòries o ambivalents. Confusió, desorienta-

ció, ansietat i depressió. I en casos extrems intent o idees de suïcidi. La persona gran maltractada també pot desenvolupar un tancament en ella mateixa i un canvi en les seves capacitats intel·lectuals.

El maltractament psicològic és el més freqüent i el més invisible:

— Normalment s'acompanya d'altres tipus de maltractaments.

— Pot tenir unes conseqüències molt greus per a la persona gran.

3. Abús sexual. Inclou tot contacte sexual sense consentiment: violació, atemptat contra el pudor, assetjament, tocaments. També, els contactes sexuals amb una persona que és incapaç de donar el seu consentiment.

El principal senyal d'alerta en aquest tipus de maltractament passa per la declaració de la persona gran mateixa. També per trobar roba interior estripada o tacada, pel rebuig a qualsevol contacte físic, per lesions a les zones genitals, i per infeccions.

Recordem, per una banda, que una agressió sexual és un acte de dominació i, per l'altra, que una persona amb problemes de coneixement pot presentar una desinhibició que en algun moment es pot considerar inadequada.

No reconèixer el dret d'una persona gran a expressar la seva sexualitat és també i sense cap mena de dubte un maltractament.

S'han d'identificar també conductes patològiques que manifesten una atracció sexual cap a les persones grans (gerontofília).

4. Abús econòmic. És l'ús il·legal o indegut de béns o propietats que pertanyen a la persona gran; la modificació forçada o obligada del testament o altres documents jurídics; negar el dret a l'accés i control dels fons personals; els fraus, robatoris o furts comesos per una persona de confiança; la signatura de documents sense informació clara del contingut o coneixement del document. També inclou acords poc equitatius respecte a traspass de béns a canvi d'uns serveis d'atenció. S'exclouen els delictes comuns fets per desconeguts.

Són molts els senyals d'alerta en l'abús econòmic, com ara desaparició de joies, objectes d'art o de valor. Moviments bancaris sospitosos, deutes i despeses anormals. Pèrdua del patrimoni, transmissió de propietats, atorgar poders notariais, fer testament. I també vendes fraudulent

i enganyoses, interès inusitat per fer-se càrrec de la persona gran. I fins i tot demandes no justificades d'incapacitació.

Cal destacar que les persones grans dependents físicament, psíquicament, emocionalment o socialment presenten més risc de patir aquests tipus de maltractament, que naturalment poden afectar també la salut física, psíquica i influenciar en les seves capacitats.

5. Negligència o descurança. Consisteix a no atendre les necessitats de la persona gran. Inclou les necessitats bàsiques de salut, roba, higiene, alimentació, habitatge, seguretat, confort i el no compliment dels deures monetaris d'una persona. Pot ser intencionada o no intencionada per manca de capacitat, informació, interès o recursos.

Els senyals que ens fan veure l'existència d'aquest abús són condicions de vida perilloses; no disposar d'un habitatge amb condicions d'habitabilitat o també amb brutícia, acumulació de deixalles o pudors. Roba inadequada, manca d'higiene personal, paràsits o infeccions. Malnutrició, desnutrició o deshidratació. Problemes de salut sense tractament o cura. Manca de pròtesis auditives, dentals o ulleres si són necessàries. Úlcères per pressió.

6. Abandonament. És l'absència per part de la persona cuidadora que té cura i custodia la persona gran i la desempara voluntàriament.

Abandonar la persona gran en una institució sigui hospital, equipament residencial, o el domicili suposen senyals d'abandonament.

7. Vulneració de drets. Consisteix en l'agressió, privació o no reconeixement dels drets fonamentals com: dignitat, respecte, intimitat, confidencialitat, participació. La llibertat és un dret fonamental com el dret a decidir.

Podem intuir que hi ha vulneració de drets si es produeix manca de respecte a la intimitat i a la llibertat. I per altres fets com censura de correspondència, no tenir en consideració els desitjos i les decisions de la persona gran sobre aspectes vitals (on, amb qui i de quina forma vol viure) o els tractes discriminatoris i desconsiderats.

En tots els tipus de maltractaments es vulneren els drets de les persones. Amb independència de l'edat, tota persona conserva els seus drets.

Només un jutge pot declarar una persona incapacitada i nomenar un representant legal, tot i això la persona conserva els seus drets, que podrà exercir en la mesura de les seves capacitats.

Haurem de tenir en compte també el que es coneix científicament com a edatisme, que reflecteix la discriminació per motius d'edat i que es mostra a través d'actituds hostils o negatives, per gestos que poden representar un prejudici cap a la persona gran i que la poden portar a l'exclusió social. En aquests casos els senyals d'alerta que en permeten la identificació són el no reconeixement dels drets, de les aptituds i els coneixements de les persones grans. En aquestes situacions es poden utilitzar expressions que redueixen les capacitats de les persones i també es pot simplement ignorar la persona gran, pel fet de ser gran.

2.4 CONEIXES ELS FACTORS DE RISC I DE VULNERABILITAT PEL QUE FA ALS MALTRACTAMENTS?

Una persona gran pot estar exposada a un possible maltractament que encara no s'hagi produït. Per evitar que mai tingui lloc haurem d'estar atents a identificar els factors de risc que existeixen en el seu context, en l'entorn de la persona, per poder evitar una situació de maltractament o per poder-la prevenir a temps. A més a més, també cal tenir en compte els anomenats factors de vulnerabilitat, que fan referència a les característiques de la persona gran en concret que la poden deixar exposada, en major o menor grau, a partir una situació d'aquest tipus.

Els factors de risc especifiquen la probabilitat que un fet desfavorable succeeixi en algun moment futur i ens aporta informació per prevenir l'aparició d'una situació no desitjada. Aquests factors fonamentalment estan associats al context de la persona i identificar-los és essencial per poder evitar una situació de maltractament o per poder-la prevenir. Els factors de vulnerabilitat, en canvi, fan referència a les característiques pròpies de la persona gran que d'alguna manera poden conduir-la a patir una situació de maltractament.

Si pensem en una persona gran que és dependent a l'hora de dur a terme les activitats de la vida diària, o que no té accés als recursos, o depèn econòmicament d'algú altre, o bé que manté algun conflicte familiar o amb la persona que li ha d'oferir ajuda o, simplement, que viu amb el possible maltractador o maltractadora, és lògic establir que els factors de risc són alts, però també existeixen factors de risc en aquelles persones que han viscut en altres moments de la vida en entorns de violència familiar, o aquelles que no disposen d'una xarxa familiar o d'amistat sòlida o, fins i tot, les que conviuen amb una o diverses persones.

A part dels factors de risc que hem enumerat, també es tenen en compte, com ja hem dit, els factors de vulnerabilitat. Aquests factors fan referència a la mateixa persona gran i les seves particulars característiques, és a dir, si en els factors de risc al·ludíem més aviat a qüestions de l'entorn de la persona gran, en els factors de vulnerabilitat ens referirem a la persona gran en si mateixa pel que fa a les seves debilitats, els seus punts febles, que sovint poden deixar-la en situació d'indefensió. Són fac-

tors com ser dona, tenir una edat avançada, un baix nivell educatiu, dificultats econòmiques o dependència de substàncies (alcoholisme, drogues, medicaments); també característiques de caràcter com comportaments pertorbadors o violents cap a les persones que en tenen cura o fins i tot aquelles que no volen rebre cura o que desconfien dels serveis públics. Així mateix, es poden presentar trets propis de la persona gran que poden suscitar prejudicis en els altres; també la presència de problemes de salut física, cognitiva o mental, o simplement, la dependència quant a la gestió de les seves finances, el desconeixement dels seus drets i dels recursos de què pot disposar o un aïllament social o geogràfic, poden ser factors que clarament situen la persona en una situació de vulnerabilitat, de feblesa personal davant de possibles actituds de maltractament.

Si posem ara el focus en les persones maltractadores veurem que, en general, també presenten uns factors de risc i de vulnerabilitat que es repeteixen en la majoria dels casos. Són persones que solen tenir antecedents de violència familiar, és a dir, que han viscut en entorns violents, que presenten problemes de salut física i mental als quals se sumen els problemes de dependència (drogues, alcohol, joc...) i/o problemes vinculats al treball, a la família i a la seva situació econòmica, que sovint fan que econòmicament depenguin de la persona gran. En l'esfera de les relacions no disposen de suport, per la qual cosa presenten un aïllament social. Si es troben a càrrec de la cura de les persones grans, els solen faltar coneixements sobre els diagnòstics i sobre l'ajuda que cal oferir, a més de viure la relació d'ajuda com a imposada, per la qual cosa aviat donen senyals d'estrès i esgotament en el desenvolupament de la seva tasca.

2.5 QUINES CONSEQÜÈNCIES COMPORTA EL MALTRACTAMENT?

57

És evident que les conseqüències de patir maltractament, com ja hem esmentat, afecten la qualitat de vida de les persones grans en àmbits molt diferents.

Pel que fa a la salut es donen casos en què augmenta la freqüència amb què s'acudeix als serveis d'urgència hospitalària i als serveis de salut, així com l'increment de trastorns de tipus psicològic que es fan visibles en forma de sentiment d'inseguretat, tancament de la persona en si mateixa, desenvolupament d'ansietat, de depressió o de confusió o fins i tot l'aparició de comportaments destructors i idees suïcides.

Des del punt de vista econòmic, es pot produir la sostracció dels estalvis per part de la persona maltractadora, que naturalment ocasiona en la persona gran un nou factor d'inestabilitat per al seu benestar actual i futur.

2.6 ELS FACTORS DE PROTECCIÓ

Els factors de protecció són aquelles característiques de la persona gran, de la família o de l'entorn de la persona que poden actuar per prevenir les situacions de maltractaments o bé, si aquesta situació ja s'ha donat, poden actuar com a elements capaços de donar l'alerta.

No cal dir que tant si es tracta de prevenir com si s'ha de reparar el que ja s'ha fet és de molta ajuda el suport per part dels diferents membres de la família o del cercle d'amistat. Així mateix, també és aconsellable rebre atenció domiciliària per part dels serveis de salut que, al mateix temps, poden detectar els possibles factors de risc. Cal destacar també la importància que la persona gran i l'entorn siguin conscients que la persona cuidadora té necessitats d'atenció i de descans imprescindibles per poder dur a terme la seva tasca amb èxit.

Hi ha una sèrie d'accions i característiques que poden protegir, que poden ser factors de protecció, davant d'un possible risc de maltractament. Aquesta protecció s'ha d'orientar tant cap a la persona gran, com cap a les persones cuidadores.

Si la persona gran té sentit de la responsabilitat, confiança i coneixement en si mateixa segurament podrà reconèixer els riscos a què està sotmesa i sabrà quan i a qui demanar ajuda, especialment si manté unes relacions positives amb les persones importants del seu entorn. En aquest sentit, també cal que la persona gran tingui un coneixement de les situacions de maltractament que li permeti identificar-les i, si a més disposa d'un coneixement dels seus drets, els podrà exercir amb seguretat. El maltractament suposa, no cal dir, un grau alt d'estrès, que la persona gran pot fer que disminueixi amb diferents estratègies que se li han de facilitar per afrontar-lo. És obvi també que la disponibilitat de recursos econòmics suficients també farà més fàcil la situació per a la persona, o si més no, no sumarà un problema més als ja existents.

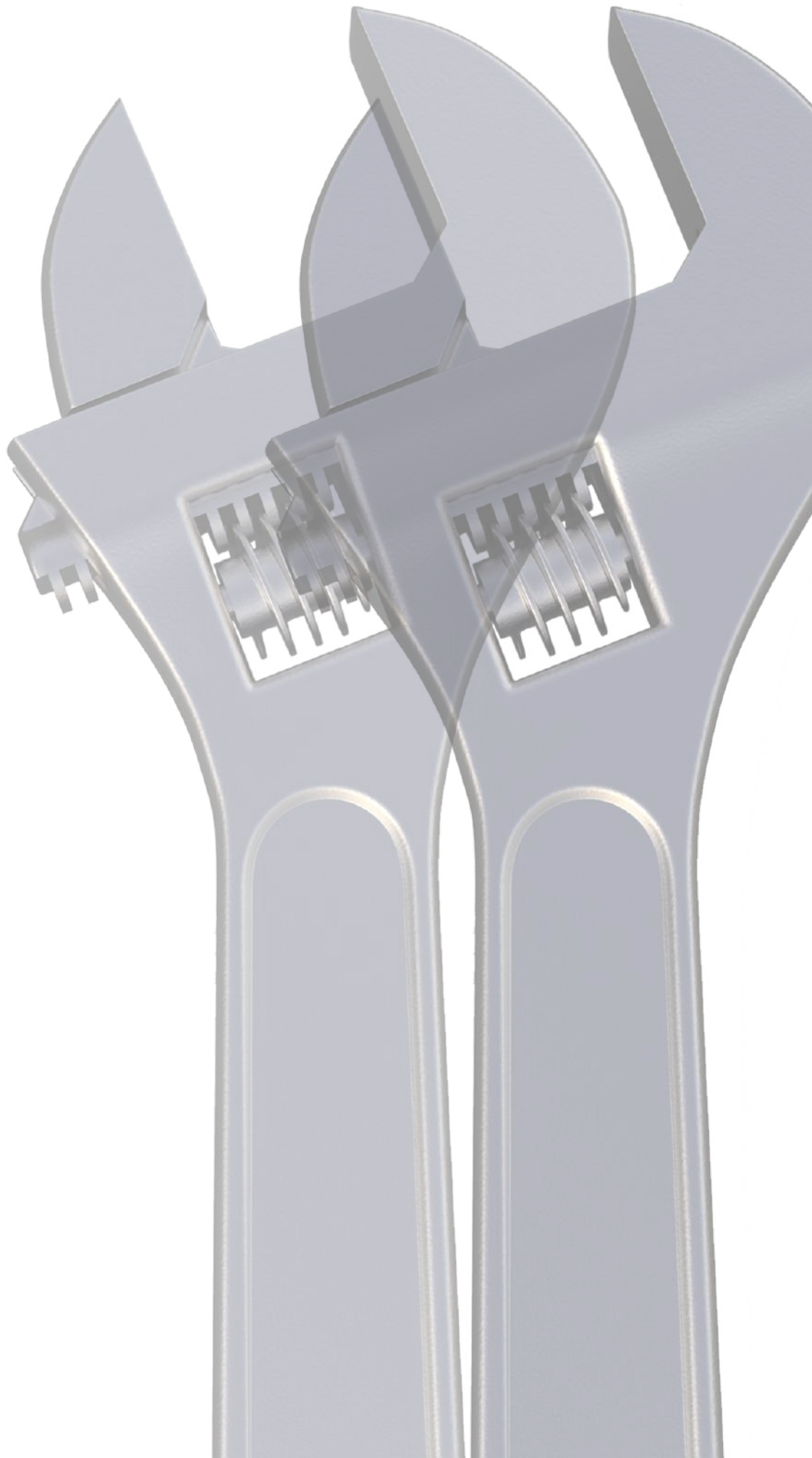
Pel que fa a la persona cuidadora que, com ja hem assenyalat anteriorment, també ha de rebre protecció, cura i atenció, és important que tingui o se li ofereixi la formació adequada i específica per a la cura de la persona gran en qüestió. Així mateix la persona cuidadora necessitarà

acompanyament i suport al llarg de la situació de cura, que li pot facilitar un recurs institucional o algun familiar de la persona gran. Està clar que si a més disposa d'una xarxa de relacions socials, li serà de gran ajuda per desconnectar de la tasca, sovint estressant, que suposa la cura d'una persona gran.

Les institucions del nostre país en els darrers temps estan insistint en la importància de la cura que han de rebre les persones cuidadores, i en aquest sentit ofereixen diferents tipus de suport per a la persona cuidadora. Ja hem assenyalat abans la importància de la formació i la capacitat dels professionals d'aquest àmbit, que, d'altra banda, suposa coneixements i tasques de moltes disciplines diferents (infermeria, gestió, acompanyament...), per facilitar al professional saber discernir entre les bones i males pràctiques en la seva feina.

Diferents factors han propiciat entorn d'aquesta activitat laboral pràctiques abusives i salaris precaris, a més de contractacions sense cap mena de formació, sense atendre a la importància de la cura de les nostres persones grans. Així, i tenint en compte, com hem dit, el desgast físic i mental que suposa, hem de procurar per a les persones cuidadores unes condicions laborals òptimes, amb contracte, salari just, i temps de desconnexió i vacances.

I l'últim factor, però no per això el menys important, és la societat en si, que té el deure de lluitar contra el maltractament de les persones grans amb accions que poden anar des de la promoció i divulgació dels seus drets a la difusió d'una visió positiva de l'envelliment que lluiti per la no discriminació de les persones grans pel fet de ser grans. I, finalment, per fomentar l'impuls al voluntariat destinat específicament a les persones grans, i per reclamar la creació d'habitatges adaptats i adients per a les diverses situacions que pugui viure una persona gran.

3 EINES
SOCIALS
JOAN CASAS

3.1 SI TENS PROBLEMES: SERVEIS SOCIALS

És molt possible que, en el procés d'envelliment, comencis a requerir més ajuda en el teu dia a dia. Ningú no pot abraçar un baobab tot sol, i és saludable que acceptem l'ajuda d'altres quan ens sigui necessària. Altrament, aquestes circumstàncies formen part del nostre cicle vital i ens convé ser coneixedors dels dispositius de suport formal que ens poden ser útils en un moment determinat. Si es disposa de recursos econòmics, actualment podem trobar moltes empreses que, a canvi d'un preu, ofereixen serveis d'atenció a les persones: auxiliars de la llar, serveis de càtering a domicili, centres de dia, residències, etc. Tanmateix, en l'àmbit públic s'ha dissenyat tota una xarxa de serveis que ens poden ser necessaris en molts moments de la nostra vida i davant de situacions concretes. Els serveis socials formen part dels pilars de l'estat del benestar, i es consideren un dret de la ciutadania. A través de prestacions, programes i professionals especialitzats, treballen per donar cobertura a diferents tipus de necessitats que repercuteixen directament en les nostres relacions, autonomia i benestar. En altres paraules, es tracta d'una activitat organitzada que procura assegurar a tothom una vida digna.

L'Administració pública presta serveis directament, però també facilita que altres entitats o empreses ho facin sota criteris públics. Catalunya té plena competència en l'àmbit dels serveis socials, per la qual cosa les persones que ens representen al Parlament són responsables de dissenyar i posar en pràctica eines que facilitin el nostre benestar social. En funció de les necessitats que presentem, pot donar-nos resposta en forma d'ajuts econòmics, prestacions tecnològiques o serveis tècnics. A la Fundació et podem orientar perquè puguis obtenir el màxim partit d'aquesta xarxa.

Tal com passa amb el metge de capçalera, segons la teva zona de residència, hauràs d'accedir a un centre de serveis socials o a un altre. Un cop obtinguda la cita, un professional et realitzarà preguntes sobre la teva situació personal, a fi de poder elaborar una valoració tècnica. Aquesta entrevista, que en tot cas serà confidencial, tindrà l'objectiu de poder-te conèixer millor per tal d'oferir-te un tracte el més personalitzat possible. D'altra banda, aquesta persona passarà a ser la teva professional de refe-

rència, i et realitzarà un acompanyament en tot el procés de millora de la situació. En cas de ser necessari, et gestionarà l'accés a serveis especialitzats, els quals ofereixen suport i ajudes a col·lectius concrets, tals com el de persones grans amb dependència, persones amb discapacitat, persones amb problemes de salut mental, etc.

3.1.2 Valoració de la dependència

Si et trobes en una situació en què requereixes l'atenció d'una o altres persones per poder realitzar les activitats bàsiques de la vida diària (vestir-te, tenir cura de la teva salut, desplaçar-te, realitzar tasques domèstiques...), és molt possible que estiguis en una situació de dependència. Tot i això, per tal de poder accedir a molts dels recursos i de les prestacions econòmiques reconeguts per la llei i pel sistema de serveis socials, és necessari que l'Administració et reconegui oficialment un grau de dependència.

El primer pas per iniciar aquests tràmits és que ho sol·licitis al mateix centre de serveis socials. Una vegada emplenada la sol·licitud, aquesta es derivarà a uns equips especialitzats que es posaran en contacte amb tu per acordar un dia i hora en què et realitzaran una visita. Després de la valoració al teu mateix domicili, en què et faran preguntes sobre el teu dia a dia, la comissió emetrà un informe que, en cas de ser favorable, inclourà una proposta de grau de dependència:

- Grau I: Dependència moderada
- Grau II: Dependència severa
- Grau III: Gran dependència

En funció del grau de dependència que se't reconegui, tindràs accés a més o menys ajudes. El teu professional de referència dels serveis socials s'encarregarà d'orientar-te respecte d'aquesta resolució, així com d'organitzar un pla individualitzat que s'adapti el millor possible als teus interessos i necessitats. En cas que la teva situació de dependència augmenti, sempre pots demanar una revisió del grau als mateixos serveis socials.

3.1.3 Valoració de la discapacitat

El reconeixement legal de la discapacitat també és un requisit imprescindible per accedir a determinats serveis i prestacions orientats a com-

pensar els desavantatges socials derivats de la discapacitat. És important que no es confongui amb la dependència, ja que es tracten de situacions i conceptes diferenciats. Mentre que la dependència té a veure estrictament amb la falta d'autonomia, la discapacitat està lligada a un diagnòstic mèdic. Si tens alguna malaltia que t'origina deficiències persistents i que et dificulta les capacitats per realitzar les tasques quotidianes, és important que siguis coneixedor del teu dret a iniciar aquest tràmit. El formulari de sol·licitud el pots aconseguir a través de la pàgina web de la Generalitat, encara que també el pots demanar al teu professional de referència o a la Fundació. La sol·licitud es pot presentar a les oficines d'atenció al ciutadà, així com a les oficines d'afers socials i famílies (abans anomenades oficines de benestar social).

Una vegada lliurada, un equip tècnic del Centre d'Atenció a les Persones amb Discapacitat (CAD) es posarà en contacte amb tu per donar-te una cita en la qual valoraran la teva situació. Seguidament, rebràs la resolució per correu certificat. Si és favorable, t'indicarà el percentatge de discapacitat que se t'ha reconegut. D'altra banda, també t'indicarà si superes el barem de mobilitat reduïda i/o el de necessitat d'una tercera persona, així com si la valoració té un caràcter definitiu o provisional. Per poder accedir als ajuts establerts, la discapacitat ha de ser igual o superior al 33%. Com en la dependència, a mesura que el grau de discapacitat sigui major, les prestacions a les quals tindràs accés també seran més àmplies.

3.2 RESPOSTES A LA SOLEDAT

Què podem fer si ens sentim soles o sols? La soledat és una emoció complexa, una experiència desagradable que a ningú no li agrada. Hi ha persones que viuen acompanyades però que, tot i això, segueixen sentint-se soles. Les vinculacions de qualitat són un clar element protector per a les situacions de vulnerabilitat social i, fins i tot, per a algunes patologies.

Els darrers canvis sociodemogràfics han comportat l'increment de les persones grans a la nostra societat. A mesura que ens fem grans, podem perdre persones que són importants a les nostres vides i no sempre sabem o tenim oportunitats de fer noves coneixences que ens permetin envellir en companyia. Paral·lelament, això ha provocat que cada vegada hi hagi més persones grans immerses en situacions de soledat no desitjada. Aquest és un problema emergent que ens preocupa com a societat, ja que afecta directament a la nostra qualitat de vida.

Viure sol i no voler-ho, no sortir de casa durant tot el dia o no parlar amb ningú durant tota la setmana, són indicadors que ens han d'ajudar a veure que estem en situacions de soledat. En aquest sentit, és bo que puguem aprofitar totes les ocasions que ens permetin socialitzar-nos. Algunes entitats, i la mateixa Administració, han engegat projectes que procuren treballar aquest fenomen. A continuació te n'exposem alguns en els quals col·laborem.

3.2.1 Amics de la Gent Gran

Aquesta entitat fa temps que centra els seus esforços a analitzar el fenomen de la soledat en les persones grans per tal de dissenyar respostes adequades. De fet, compta amb una iniciativa pròpia que han anomenat Observatori de la Soledat.

D'altra banda, aquesta organització sense ànim de lucre impulsa accions utilitzant l'instrument del voluntariat; mitjançant un conjunt de persones que ofereixen un servei de manera altruista, realitzen acompanyaments a les persones grans que així ho sol·liciten, amb la voluntat d'evitar que ningú no se senti exclòs socialment. En concret, fan acompanyaments a domicili, en residències i en processos de malaltia.

3.2.2 Projecte vincles bcn

Es tracta d'un projecte d'innovació social impulsat per l'Ajuntament de Barcelona. El seu objectiu és reforçar les relacions socials de les persones grans que se senten soles. Per fer-ho, es fa ús d'una aplicació tecnològica molt intuïtiva que ha estat dissenyada expressament per a persones grans. Amb aquesta, les persones usuàries poden posar-se en contacte amb la seva família i amics, però també amb grups d'altres persones usuàries de Vincles BCN. Aquests grups es construeixen per districtes, però també per interessos comuns, i estan moderats per professionals de la dinamització social que procuren que les persones organitzin trobades i activitats presencials entre elles. Si t'interessa i ets de Barcelona, pots sol·licitar aquest servei de manera totalment gratuïta a través del CAP, el 010 o els serveis socials. En cas que complexis tots els requisits, un professional de Vincles BCN et portarà la tauleta amb l'aplicació i et farà una formació amb la qual, en poques hores, podràs aprendre a utilitzar-la.

3.2.3 Projecte Radars

Es tracta d'un projecte de l'Ajuntament de Barcelona que realitza una tasca d'acció comunitària a la ciutat. El seu objectiu és detectar i prevenir les situacions de solitud, així com els seus conseqüents efectes negatius. En concret, el projecte s'ajuda d'un conjunt de veïnes, veïns, comerços i farmàcies que procuren estar atentes a les dinàmiques diàries de les persones grans del seu entorn, per tal de detectar possibles situacions de risc i poder actuar de manera preventiva. Voluntaris de la Creu Roja també fan una tasca de detecció porta a porta, en què procuren conèixer la situació de les persones grans i convidar-les a participar en la Xarxa Radars.

Mitjançant la plataforma de seguiment telefònic, un grup de voluntaris realitza trucades a les persones ateses, procurant un seguiment de la seva situació i la seva vinculació amb el barri. També es realitzen acollides i acompanyaments puntuals. D'altra banda, es convoca la Taula Radars, en què diverses persones i entitats implicades es reuneixen periòdicament per repensar estratègies i accions en el marc del projecte.

3.2.4 Projecte Radar Vulnergai

En consonància amb el projecte Radars, a la Fundació Enllaç hem tingut la necessitat d'adaptar la seva idea a l'especificitat del nostre col·lectiu. En aquest sentit, a la Fundació hem engegat tota una sèrie de mecanismes d'acció comunitària que ens permetin arribar a les persones grans LGTBI+ i, en especial, a aquelles que estan en una situació de risc o de vulnerabilitat social.

Des d'un treball amb diverses entitats i recursos de la comunitat, tenim la voluntat de vincular-nos amb persones que puguin necessitar la nostra atenció o ajut. A la Fundació també realitzem acompanyaments i trucades telefòniques a les persones que ho necessiten, i aquestes estratègies ens permeten arribar a les que més ho necessiten.

Més endavant, dedicarem un apartat sencer a explicar tot el que podem fer per tu a la Fundació.

3.3 NECESSITO AJUDA, PERÒ VULL VIURE A CASA

Sovint hi ha el mite que totes les persones grans acaben vivint en institucions. Certament, una àmplia majoria de persones grans segueixen als seus domicilis, i els estudis ens mostren que aquest també és el desig de la majoria. De fet, els professionals i les institucions d'atenció a les persones apostem per fomentar que les persones grans puguin romandre als seus domicilis com més temps millor. Per tal que això sigui possible, és necessari desplegar tot un conjunt de recursos que, permetent-nos estar a casa nostra, ens ofereixin suport en determinades activitats.

Per motius físics, psíquics, socials o familiars, ens podem trobar amb dificultats per realitzar determinades tasques habituals amb completa autonomia. Les necessitats es poden donar en el marc de la realització d'activitats bàsiques (menjar, vestir-nos, comunicar-nos...) o d'activitats instrumentals (cuinar, desplaçar-nos, trucar per telèfon...). Si l'ajuda que necessitem no ha de ser intensiva o de 24 hores, segurament podrem continuar vivint a casa, ja que amb un suport puntual ja en tindrem prou per continuar el nostre dia a dia amb normalitat.

De cara a accedir a aquests recursos, tornem a tenir diferents possibilitats. D'una banda, podem accedir al mercat lucratiu, on trobarem moltes empreses anomenades d'atenció domiciliària que t'oferiran molts serveis a canvi d'un preu. D'altra banda, la xarxa de serveis públics també disposa de recursos orientats a donar-nos suport a casa: serveis socials i serveis sanitaris (que els veurem més endavant).

Els serveis socials domiciliaris en alguns dels casos estan subjectes al reconeixement de la situació de dependència. Tanmateix, si no la tens reconeguda o l'estàs tramitant, el teu professional de referència et sabrà orientar cap a la millor opció. A continuació farem breus pinzellades d'alguns dels recursos socials domiciliaris més rellevants:

3.3.1 Servei d'atenció domiciliària

Una treballadora familiar o auxiliar de la llar visita el teu domicili de manera regular. La freqüència de visites dependrà del teu grau de dependència, així com dels acords que hakis arribat amb el teu professional de referència. D'altra banda, si contractes aquest servei en el mercat privat,

com a client podràs decidir quants dies a la setmana necessites aquesta atenció.

Les tasques que realitza el professional que et visitarà dependran de les teves necessitats. En un sentit ampli, el que et poden oferir es pot diferenciar en dos grans blocs:

- Atenció de les necessitats de la llar: Neteja de la llar, fer el llit, cuinar, rentar la roba, etc.
- Cura personal: Suport en totes aquelles accions relacionades amb la teva cura personal, com la higiene, vestir-se, desvestir-se, etc.

Es tracta de persones formades per garantir, en tot moment, el respecte i la vida privada. Si el gènere de la persona que et vindrà a donar suport és quelcom important per a tu, no dubtis a comentar-ho al teu professional de referència. De ben segur pot fer alguna cosa perquè la persona que et visiti sigui de la teva confiança i et faci sentir còmode.

3.3.2 Centres de dia

Són serveis d'acolliment per a persones grans en situació de dependència i que, per tant, necessiten ajuda per a la realització d'activitats bàsiques de la vida diària. Es tracta d'un centre que, com el seu nom indica, ofereix atenció durant el dia. Així doncs, es diferencia clarament de les residències ja que ningú no s'hi queda a dormir i sovint tanquen els caps de setmana. D'altra banda, les persones usuàries no necessàriament hi han d'acudir tots els dies, ja que poden escollir quan anar-hi. En aquests mateixos centres s'ofereix servei de menjador (esmorzar, dinar i/o berenar) i alguns també disposen de servei de dutxes. L'objectiu d'aquests dispositius és procurar la recuperació i el manteniment de l'autonomia de les persones usuàries i, per aquesta qüestió, realitzen activitats d'estimulació cognitiva, activitats de lleure, etc.

La intenció de la Fundació és poder supervisar d'alguna manera els centres que utilitzen les nostres persones usuàries per tal que siguin espais segurs i entorns LGTBI+ amigables. Per aquest motiu, tenim interès a conèixer-te si fas servir aquests serveis, per tal de poder supervisar el centre on assisteixes tu o alguna persona estimada del teu entorn.

3.3.3 Teleassistència

El servei de teleassistència és un recurs social bàsic que, en els darrers temps, ha esdevingut molt important. Es tracta d'una de les prestacions tecnològiques, en tant que als beneficiaris se'ls instal·la un aparell que els facilita una connexió directa amb equips professionals en cas de no trobar-se bé, tenir una emergència, un risc, etc.

Mitjançant una medalla que les persones usuàries porten penjada quan són a casa seva, es poden comunicar amb el centre d'atenció de trucades solament prement un botó. La persona usuària podrà comunicar el motiu de l'avís i permetre que es mobilitzin els recursos necessaris per atendre la seva petició. El servei disposa d'unitats mòbils que fan visites domiciliàries quan és necessari. D'altra banda, els professionals realitzen trucades a les persones usuàries regularment, a fi de no perdre-hi el contacte.

Aquesta tecnologia garanteix, en certa manera, que les persones grans o amb dependència puguin continuar vivint a casa seva, amb la seguretat que si els passa res poden enviar un avís instantani a un equip professional. Les darreres notícies que hem rebut respecte d'aquest servei apunten alts índexs de satisfacció.

3.4 CANVIAR DE DOMICILI: RESIDÈNCIES, HABITATGES AMB SERVEIS I HABITATGES TUTELATS

71

Haver de marxar del domicili habitual provoca una explosió d'emocions i sentiments, i no és senzill. A priori, mai no és un plat de bon gust, però les circumstàncies provoquen que, de vegades, ja no ens sigui possible continuar vivint a casa nostra. Sovint, és quan les nostres necessitats requereixen un suport intensiu que les nostres persones cuidadores (família, amics) ja no ens poden seguir oferint, o quan determinades barreres arquitectòniques del nostre habitatge no ens permeten fer front al nostre dia a dia.

Actualment trobem, tant en el mercat lucratiu com en els serveis públics, una gran quantitat d'opcions per anar a viure a espais que ens facilitin les atencions i les cures que necessitem diàriament. D'altra banda, gran part d'aquests dispositius treballen des de l'atenció centrada en la persona, és a dir, tractant de donar una atenció des de la dignitat i des de la potenciació de l'autonomia que, en menor o major grau, totes i tots tenim. També es tracta d'institucions que, actualment, estan mirant d'adaptar-se més a les seves persones usuàries, fent dels seus espais una llar en què tothom se senti a gust i se la senti seva.

Els darrers estudis assenyalen que existeix una alta insatisfacció en relació amb els serveis gerontològics actuals per part de persones lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals. En aquest sentit, a la Fundació treballlem en la línia de fer, d'aquests serveis, uns espais segurs per al col·lectiu LGTBI+. D'una banda, realitzem formacions a professionals que treballen en aquests recursos. I també ens encarreguem de supervisar l'estada de les persones LGTBI+ en aquests serveis. El nostre objectiu és assegurar-nos que les persones visquin en plena dignitat la seva orientació sexual i identitat de gènere. És per aquesta qüestió que et convidem a fer-nos saber si vius en algun d'aquests recursos. Si del contrari estàs pensant d'anar-hi a viure, te'n podem recomanar i et podem orientar al respecte.

A banda de les clàssiques residències, també hi ha habitatges amb serveis i habitatges tutelats. Ambdós estan adreçats a persones que fan les activitats del dia a dia per si mateixes, és a dir, que són prou autònomes i no necessiten un suport tan intensiu com el que s'ofereix en una residència.

Els habitatges amb serveis ofereixen a les persones grans pisos adaptats que disposen de consergeria, teleassistència, suport a la neteja i suport personal. En segon lloc, els habitatges tutelats s'adrecen a persones grans amb circumstàncies familiars que no els permeten romandre a la seva llar. En aquests, hi ha un conjunt d'estances comunes i els residents comparteixen tasques i despeses. A diferència dels habitatges amb serveis, aquests disposen d'un major nivell d'intervenció per part d'un equip professional.

Finalment convé que no confonguem aquests recursos, que no deixen de ser socials, amb recursos sanitaris tals com els socio-sanitaris. Les places a centres socio-sanitaris poden ser de curta, mitjana o llarga estada. Tanmateix, sempre són temporals. A diferència dels esmentats recursos, que són substituïts de la llar, els socio-sanitaris tenen per objectiu la rehabilitació i l'estabilització mèdica. Més endavant, dedicarem un apartat sencer a parlar dels recursos sanitaris.

3.5 ALTRES OPCIONS DE CONVIVÈNCIA

Moltes persones grans es plantegen viure l'envelliment d'una manera diferent. Alguns d'ells volen envellir en millors condicions que les dels seus pares o, desitgen tenir un paper protagonista en relació amb la seva llar. Reivindicant un envelliment actiu i autònom, són moltes les propostes innovadores que sorgeixen en l'habitatge per a les persones grans. A Catalunya s'estan incorporant, a poc a poc, projectes que s'han vist desenvolupats, amb èxit, en altres indrets. A continuació s'apunten dues d'aquestes propostes.

3.5.1 Co-Housing per a persones grans

És una proposta que prové dels països nòrdics. Cada vegada hi ha més persones grans que, amb més o menys nivell d'autonomia, opten per engegar un projecte d'habitatge col·laboratiu amb altres persones grans que poden ser amigues, familiars o conegudes. Amb aquesta opció, tenim l'oportunitat de viure en comunitat i compartir el nostre envelliment amb altres.

Aquesta alternativa es caracteritza perquè és autogestionada. Consisteix a dissenyar una llar i el corresponent entorn comunitari amb altres persones grans, permetent-nos compartir casa amb altres persones amb qui ens oferirem recíprocament el nostre suport. En aquest procés participatiu i sense jerarquies, les persones debaten conjuntament on viure, com serà la casa, els espais privats, els espais compartits, etc. Els habitants tenen ingressos independents i vides privades, però organitzen activitats conjuntament i comparteixen espais (àpats, reunions, jocs...)

3.5.2 Programa Viure i Conviure

Es tracta d'un projecte impulsat per l'Ajuntament de Barcelona en què persones grans proporcionen allotjament a joves estudiants. A canvi d'aquest allotjament, el jove conviu amb la persona gran, i es compromet a fer-li companyia, i dedicar-li unes hores cada setmana per oferir-li suport i ajuda amb el que necessiti.

Aquesta experiència consta d'un intercanvi no material que fomenta la relació intergeneracional. Així doncs, si ets gran i vius sol, pots compartir el teu habitatge amb un jove universitari que et farà companyia. El jove podrà resoldre els seus problemes d'allotjament i podrà gaudir de la teva experiència i aprendre de tu.

3.6 PENSANT EN SALUT

En els darrers anys, hi ha hagut una sèrie de canvis demogràfics importants, com l'augment de l'envelliment de la població, o l'increment de les persones amb malalties cròniques. En un entorn de salut, aquests pacients, se solen caracteritzar per realitzar un major nombre d'estades hospitalàries, i també per presentar, amb major incidència, situacions de risc social. En el cas de Catalunya, això va portar a un replantejament del model d'atenció sanitari clàssic, creant el Pla Director Sociosanitari l'any 2006. Aquest adapta tot un ventall de recursos orientats a promoure una recuperació més ràpida i maximitzar la nostra autonomia. D'altra banda, com el seu mateix nom indica, els serveis sociosanitaris combinen l'atenció mèdica amb l'atenció social a fi de poder potenciar la nostra autonomia amb més garanties d'èxit.

Els serveis sociosanitaris es conformen d'unitats d'hospitalització i unitats d'atenció diürna, com ara veurem.

3.6.1 Unitats d'hospitalització

Aquests serveis estan als centres sociosanitaris i ens atenen quan no ho poden fer al nostre domicili. En funció de les nostres necessitats, l'hospitalització es realitzarà en una unitat o altra. En general trobem les següents modalitats:

- Llarga estada: Per a persones que requereixen una rehabilitació, cures de manteniment i prevenció de complicacions. Normalment s'adreça a persones amb malalties cròniques de llarga evolució i amb grans incapacitats funcionals. El seu objectiu és millorar al màxim l'autonomia de qui hi ingressa. Tot i tractar-se d'una llarga estada, no s'ha de confondre amb les residències per a persones grans; aquest servei no deixa de ser temporal i amb finalitats terapèutiques.
- Convalescència: S'utilitza quan, arran d'una o diverses malalties, algunes de les capacitats s'han vist afectades i es requereix una recuperació funcional.
- Subaguts: Per a persones amb malaltia crònica que, a causa d'un empitjorament, necessiten una supervisió clínica continuada. L'ingrés s'acaba quan s'aconsegueix una estabilització clínica.

— Cures pal·liatives: Ofereixen un control de símptomes, sobretot del dolor, a les persones que estan en una fase avançada d'una o diverses malalties oncològiques o no oncològiques.

3.6.2 Alternatives a l'hospitalització

— Hospital de dia: Per a persones que no requereixen un ingrés. Es realitzen cures d'infermeria, administració de medicació i fisioteràpia. D'altra banda, també es realitzen tasques d'estimulació cognitiva. De vegades s'utilitza aquest recurs per donar una continuïtat a un ingrés anterior a una unitat de convalsència.

— Unitat d'avaluació integral ambulatoria en geriatria, cures pal·liatives i trastorns cognitius. Es realitzen atencions similars a les que s'ofereixen en un ingrés a un centre sociosanitari, però al mateix domicili del pacient.

3.7 PARTICIPACIÓ SOCIAL

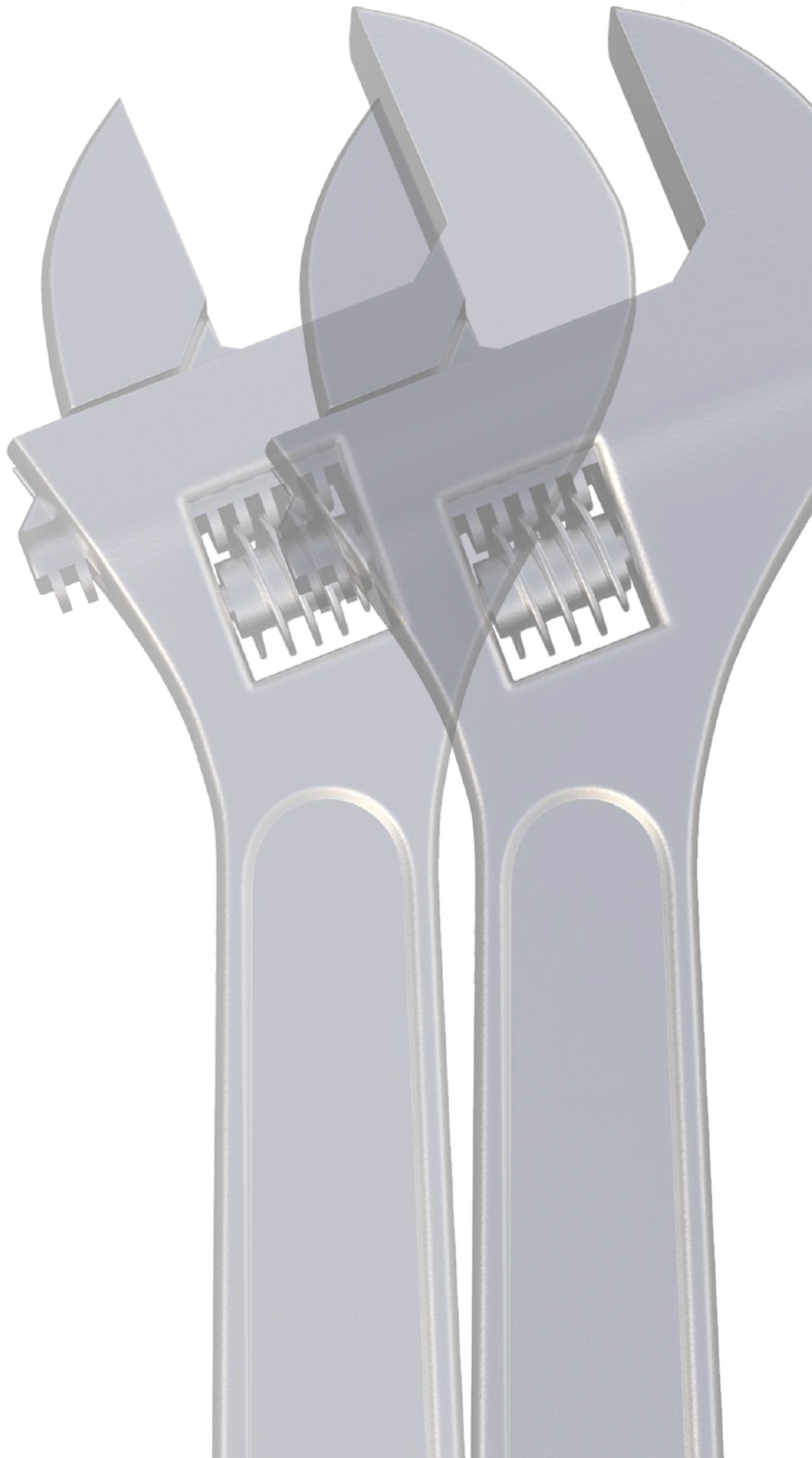
L'escriptor uruguaià Eduardo Galeano deia que "molta gent petita, en llocs petits, fent coses petites, pot canviar el món". La societat en què vivim –o la societat en què volem viure– requereix de la nostra participació. Sovint, no som conscients de la repercussió que les nostres petites accions poden tenir a escala global. Cada petit granet de sorra que aportem en benefici de la societat, a part de fer-nos sentir a gust amb nosaltres mateixos, té un efecte social real.

És important que tinguem clar que sempre és un bon moment per implicar-nos en alguna causa. Sigui quin sigui el nostre moment vital, tenim molt a aportar. Participar no només significa anar a votar una vegada cada quatre anys. Hi ha moltes maneres de participar, expressar el nostre punt de vista, interactuar a través de les xarxes socials... Nosaltres també som uns agents clau en l'aportació d'idees que donin resposta als problemes socials amb què ens trobem.

El voluntariat és una de les formes de participació social més esteses. En aquest cas, passes a dedicar part del teu temps a una acció altruista sense rebre cap compensació econòmica. El ventall d'activitats és molt ampli: serveis socials, serveis sanitaris, esport, cultura, drets humans, igualtat de gènere, les persones grans, etc. Algunes plataformes et poden ajudar a trobar una entitat on fer un voluntariat en funció dels teus interessos i capacitats. La Federació Catalana de Voluntariat Social (1) és un referent en temes de voluntariat social a Catalunya. D'altra banda, a la Fundació també tenim projectes de voluntariat en els quals realitzem acompanyaments a persones grans en situació de soledat. Si t'interessa, et podem informar al respecte.

---

(1) Federació Catalana de Voluntariat Social: www.voluntaris.cat T 933 141 900

4 EL QUE PODEM FER PER TU

JOAN CASAS

4 EL QUE PODEM FER PER TU

La Fundació Enllaç som una entitat privada sense ànim de lucre que des del 2008 vetllem per les persones lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals en situació d'aflicció, vulnerabilitat i/o dependència.

En coordinació amb els recursos de l'Administració pública, a la Fundació t'oferim serveis de suport social i psicològic, així com assessorament legal. També comptem amb projectes de voluntariat i amb un gran ventall d'activitats que poden ser del teu interès.

Les formes de col·laboració amb la Fundació són variades:

- Amic/iga: Persona que dona la seva adreça electrònica per estar informada.
- Voluntari/ària: Participació activa en els projectes mitjançant l'aportació de part del seu temps en la realització de diferents serveis i/o activitats.
- Col·laborador/a: Suport al projecte de la Fundació mitjançant una aportació anual econòmica o mitjançant treballs professionals desinteressats.
- Benefactor/a: Suport individual mitjançant una aportació econòmica.
- Patrocinador/a: Suport institucional i/o empresarial.

4.1 Suport social

És molt probable que tot i haver llegit el bloc de recursos socials d'aquesta guia et quedin dubtes. La treballadora social de la Fundació et pot assessorar sobre els recursos públics d'atenció a les persones grans, i també et pot incloure en el grup de persones que visitem i acompanyem.

Pots demanar hora trucant-nos o enviant-nos un correu electrònic.

4.2 Suport psicològic

Si hi ha coses que et ballen pel cap i creus que et seria útil l'ajuda d'un terapeuta psicoanalista, truca'ns o envia'ns un correu electrònic. Després d'una primera visita amb el nostre psicòleg, acordareu un pla de treball.

4.3 Assessorament legal

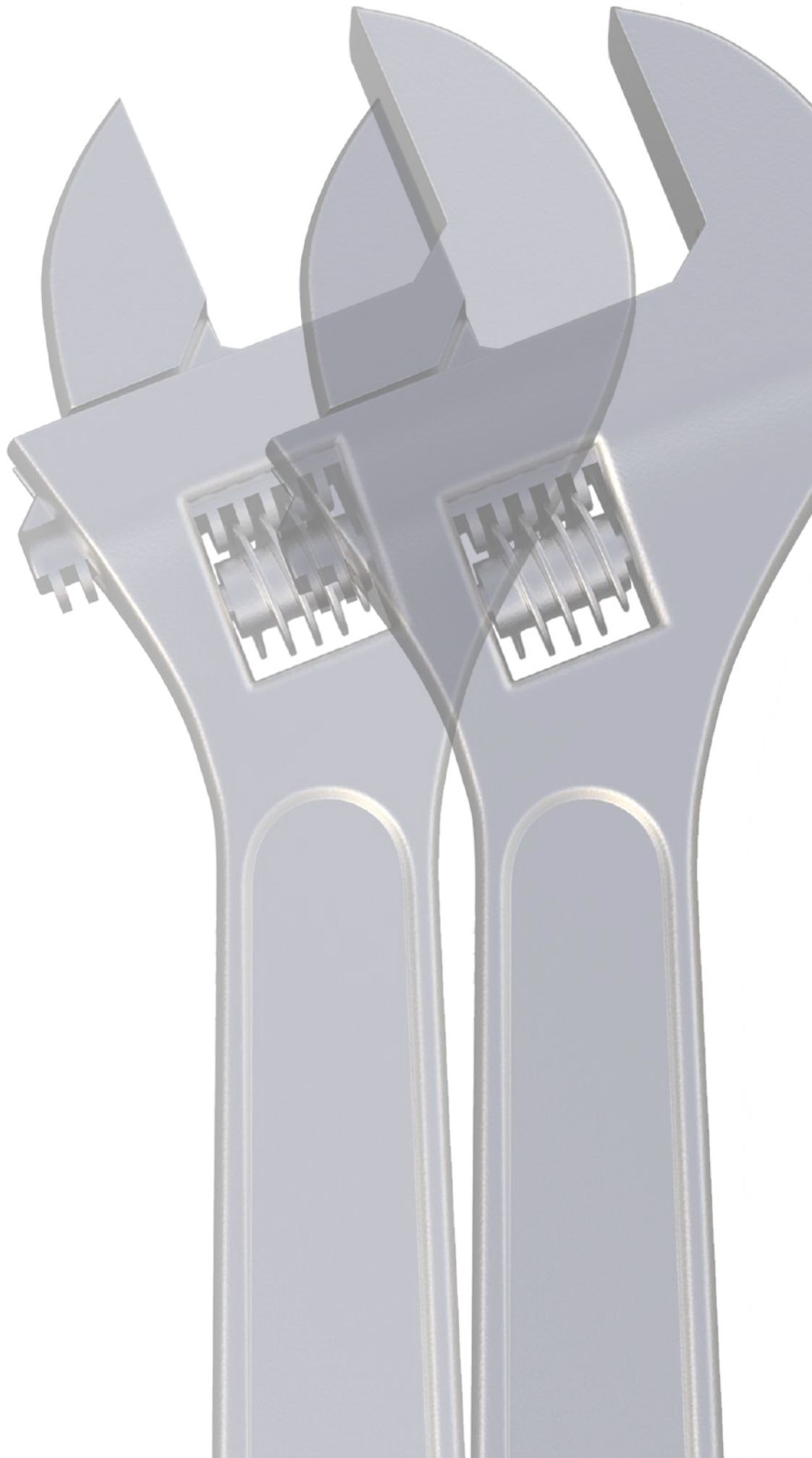
De cara a prendre determinades decisions de futur és molt probable que et sorgeixin dubtes legals. A la Fundació també comptem amb un advocat que pot atendre les teves consultes.

4.4 Activitats

Tots els dijous i els divendres organitzem activitats. La nostra agenda està viva i et convidem a consultar-la. Algunes de les nostres activitats preferides són:

- Te i simpatia: Un cop al mes ens trobem per parlar mentre prenem un cafè o un te. És una conversa amable al voltant d'un tema que té a veure amb una persona convidada (periodistes, professors, escriptors...).
- Cinefòrum: Un cop al mes ens reunim per veure una pel·lícula que escollim entre tots. Es trien tota mena de pel·lícules, siguin o no de temàtica LGBTI+.
- Una conversa amb l'advocat: Són unes sessions obertes que fa l'advocat de l'entitat. En aquestes, es responen als teus dubtes i els de les persones assistents en una sessió informal i pública.
- Berenar amb l'Arseny: Sovint, les experiències personals tenen un fons comú. En aquestes trobades, el nostre psicòleg ens proposa una xerrada sobre dilemes particulars: amor i desig, la pèrdua, la indecisió, el canvi...
- En 'petit comité': És un espai obert de conversa per conèixer la tasca d'altres entitats LGBTI+, o afins. També hi convidem persones expertes en temes vinculats a la missió de la Fundació.
- Taller de Taitxí: Poques activitats uneixen persones de totes les edats i condicions físiques, a més d'oferir a qui les realitza beneficis provats per a la salut física i el benestar mental.

5 GUIA DE RECURSOS

JOAN CASAS

5 GUIA DE RECURSOS (5.1 Xarxa SAI)—I

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya està desplegant una xarxa de Serveis d'Atenció Integral LGTBI+ arreu del territori català.

Com que es tracta una xarxa encara en desenvolupament, és important que consultis la informació actualitzada de la pàgina web de la Generalitat al respecte: www.treballiaferssocials.gencat.cat

SAI Amposta (local)

C/ Sant Roc, 14 43870 Amposta
gferre@amposta.cat 977 702 456

SAI Amposta (territorial del Departament)¹

C/ Ramon Salas, 33 43870 Amposta
ezzahra.ait@gencat.cat 977 594 053

SAI Balaguer (comarcal) Consell Comarcal de la Noguera
Pg. Àngel Guimerà, 28-30 25600 Balaguer
973 448 933

SAI Banyoles (comarcal) Consell Comarcal del Pla de l'Estany
C/ Pere Alsius 12 1a 17820 Banyoles
sai@plaestany.cat 972 580 388

SAI Barcelona (central)

C/ Sepúlveda, 148-150, 6a. 08011 Barcelona
93 551 77 17

SAI Barcelona (comarques)¹

C/ Albareda, 2-4 08004 Barcelona
ramon.centellas@gencat.cat 935 544 246

SAI Berga (comarcal) Consell Comarcal del Berguedà
C/ Barcelona, 49, 3r 08600 Berga
nmariano@ccbergueda.cat 938 213 553

SAI El Pont de Suert (comarcal) Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça
C/ Aigüestortes, 10 baixos 25520 El Pont de Suert
sai@ccar.ddl.net 973 691 264

SAI Esplugues de Llobregat (local)

C/ Àngel Guimerà, 34 08950 Esplugues de Llobregat
servei.lgbti@esplugues.cat 900 300 082

---

¹ Dona servei a totes les persones dels ens municipals del seu territori i als SAI locals

5 GUIA DE RECURSOS (5.1 Xarxa SAI)—II

SAI Figueres (comarcal) Consell Comarcal Alt Empordà	
C/ Nou, 48	17600 Figueres
atenciolgtbi@altemporda.cat	972 677 050
SAI Gandesa (comarcal) Consell Comarcal de la Terra Alta	
C/ Povet de la Plana, 4	43780 Gandesa
sai@terra-alta.cat	977 421 659
SAI Girona (territorial del Departament)¹	
Pl. de Pompeu Fabra, 1	17002 Girona
jbosch@gencat.cat	872 975 958
SAI La Seu d'Urgell (comarcal) Consell Comarcal de l'Alt Urgell	
Servei d'Atenció Integral per a Persones LGBTI+	
Pl. Soldevila, s/n (Centre Cívic) 1p.	25700 La Seu d'Urgell
igualtat@capau.cat	973 354 102
SAI Lleida (territorial del Departament)¹	
Av. del Segre, 5	25007 Lleida
rcairol@gencat.cat	973 703 679
SAI Mora d'Ebre (comarcal) Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre	
Pl. Sant Roc, 2	43740 Mora d'Ebre
puntjove@riberaebre.org	977 401 851
SAI Olot (comarcal)	
Consorci d'Acció Social de la Garrotxa	
Pl. Palau, 8	17800 Olot
truiz@casg.cat	972 26 66 44
SAI Puigcerdà (comarcal) Consell C. de la Cerdanya (Servei A. Persones LGTBI+)	
C/Alfons I, 50-52 Baixos	17520 Puigcerdà
siad@cerdanya.org	972 141 313
SAI Reus (local)	
Pl. Patacada 9	43203 Reus
pads@reus.cat	977 010 672
SAI Sabadell (local)	
C/Vidal, 146	08208 Sabadell
genere@ajsabadell.cat	937 246 167 / 937 246 168
SAI Sant Boi de Llobregat (local)	
C/Ebre, 27	08830 Sant Boi de Llobregat
lgtb@santboi.cat	936 351 200 ext. 156/ 436/ 409

¹ Dona servei a totes les persones dels ens municipals del seu territori i als SAI locals

5 GUIA DE RECURSOS (5.1 Xarxa SAI)—III

SAI Sant Cugat del Vallès (local)

Av. de Gràcia, 50 (Casa Mònaco) 08172 Sant Cugat del Vallès
sailgbti@santcugat.cat 935 657 000

SAI Tarragona (local)

Pl. Imperial Tàrraco, 1 43005 Tarragona
sai@tarragona.cat

SAI Tarragona (territorial del Departament)¹

Av. Andorra, 7 bis (local 3) 43002 Tarragona
anagar@gencat.cat 977 241 935

SAI Terrassa (local) Edifici Glòries

Crta. Montcada, 596 08223 Terrassa
atenciolgtbiq@terrassa.cat 937 315 982/937 397 000 (ext. 3680)

SAI Torelló (local) Punt-SAI Torelló

Torelló Jove. C/Prat de la Riba, 17 08570 Torelló
Serveis Socials. Rda. del Puig, 2 08570 Torelló
saitorello@ajtorello.cat 93 859 42 72 /93 859 36 12

SAI Tortosa (comarcal) Consell Comarcal del Baix Ebre

C/Barcelona, 152 43500 Tortosa
sai.lgtbi@baixebre.cat 977 445 308

SAI Vic (comarcal) Consell Comarcal Osona/Vic

C/de la Llotja, 1, 2a planta 08500 Vic
siadosona@ccosona.cat 937 027 284

SAI Vilafranca del Penedès (local)

Pl. Penedès, 3, 2a planta 08720 Vilafranca del Penedès
emillas@vilafranca.org 938 920 358 (ext. 3283)

SAI Vilafranca del Penedès (comarcal) Consell Comarcal Alt Penedès

C/Hermenegild Clascar, 1-3 08720 Vilafranca del Penedès
igualtat@ccapenedes.cat 938 900 000

SAI Vilanova i la Geltrú (local)

Pl. de la Vila, 8 08800 Vilanova i la Geltrú
equitat@vilanova.cat 938 140 000 (ext. 3283)

---

¹ Dona servei a totes les persones dels ens municipals del seu territori i als SAI locals

5 GUIA DE RECURSOS (5.2 Entitats LGTBI+ a Barcelona)—I

86

Associació 17 de Maig

C/Palau-Solità, 74

associacionisme.cat@gmail.com 649 172 911

ACATHI: Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants

Rambla Catalunya, 73

www.acathi.org 931 931 353

ACEGAL: Associació Catalana d'Empreses per a Gais i Lesbianes

C/Diputació, 163

www.acegal.org 934 534 366

ACGIL: Associació Cristiana de Gais i Lesbianes de Catalunya

C/Marquès de l'Argentera, 22

www.acgil.org

Aprosex: Associació de Professionals del Sexe

www.aprosex.org

Famílies LG: Associació de Famílies de Mares i Pares LGTBI

Av. Marquès de l'Argentera, 22

www.familieslg.org 645 318 860

AMPGIL: Associació de Pares i Mares de Gais, Lesbianes, Bisexuals i Transsexuals

Av. Marquès de l'Argentera, 22

www.ampgil.org 685 846 194

BCN Checkpoint

C/Compte Borrell, 164-166

www.bcncheckpoint.com 933 182 056

Casal Lambda: Centre Associatiu per a la Normalització del Fet Homosexual

Av. Marquès de l'Argentera, 22

www.labda.cat 933 195 550

Chrysallis: Associació de Famílies de Menors Transsexuals

www.chrysallis.org.es

687 487 868

Comissió Unitària 28 de Juny: Federació per a l'Alliberament LGTBI

www.28juny.org

28juny@28juny.org

Comitè 1 de desembre: Plataforma Unitària d'ONG-SIDA de Catalunya

C/Pere Vergés, 1

www.comite1desembre.org

5 GUIA DE RECURSOS (5.2 Entitats LGTBI+ a Barcelona)—II

Creación Positiva

C/del Carme, 16 www.creacionpositiva.org

Crida LGTBI: Organització per l'Alliberament Sexual i de Gènere

www.cridalgtbi.wordpress.com

Diversitat & Discapacitat

www.diversidad-discapacidad.org 607 603 305

Encara en Acció: Moviment afectiu sexual i de gènere

www.encaraenaccio.wordpress.com 629 790 507

Enruta't: Acompanyament, feminismes i diversitat

www.enrutat.org 693 767 335

FAGC: Front d'Alliberament Gai de Catalunya

www.fagc.org fagc.org@gmail.com

Gais Positius: Associació de/i per a gais seropositius

C/Violant d'Hongria Reina d'Aragó, 156

www.gaispositius.org 932 980 642

GayLesPol: Associació de policies gais i lesbianes

C/d'Alí Bei, 120 www.gaylespol.es

Generem: Associació Trans* de Barcelona

www.generem.org

GAG: Grup d'amics gais, lesbianes, transsexuals i bisexuals

C/Sant Adrià, 20

www.amicsgais.org 620 550 768

Panteres Grogues

C/Diputació, 163

www.panteresgrogues.cat 932 095 490

Sinvergüenza: Associació universitària LGTB

www.sinver.org

Stop Sida www.stopsida.org

C/Consell de Cent, 246 934 522 435

5 GUIA DE RECURSOS (5.3 Entitats LGTBI+ fora de Barcelona)

88

Alliberem-nos (La Garrotxa)

alliberemnos@gmail.com 644 742 260

Colors de Ponent: Col·lectiu LGTBIQ de Lleida

C/Bobalà, 1 Lleida
www.colorsdeponent.cat 688 962 806

Gay Sitges Link

C/Joan Tarrida, 1 Sitges
www.gaysitgeslink.org 938 111 166

Grup de Lesbianes de Girona

www.glg.cat 645 579 367

H2O: Col·lectiu LGTB del Camp de Tarragona

C/Martí Napolità, 7 Reus
www.h2o.cat

LGTBI Terrassa

www.lgtbtarrassa.org terrassa.lgtb@gmail.com

LGTeBre (Terres de l'Ebre)

www.lgtebre.cat info@lgtebre.cat

SVS: Sitges voluntaris socials

C/Pau Casals, 17 www.accioenblau.org

Tal com som (Associació LGTB del Berguedà, Garrotxa, Moianès, Osona i Ripollès)

C/Raval Cortines, 24 Vic
www.talcomsom.vic.ppe.entitats.diba.cat

Violeta LGTB: Per la visibilitat LGTBI+ als pobles

C/Estelí, 10-12 Sant Feliu de Llobregat
www.lgtbvioleta.es

